

Kandidatuppsats i journalistik

2026-01-07

HT25

Institutionen för journalistik,
medier och kommunikation

www.gu.se/jmg

Mellan granskning och underhållning

En kvalitativ studie av Sportbladet och Fotbollsmorgons bevakning av det svenska herrlandslagets VM-kval i fotboll hösten 2025

Författare: Oliwer Östlind, Robert Radicic, Julius Engström

Handledare: Milda Malling

Kursansvarig: Elena Johansson

GÖTEBORGS UNIVERSITET
JOURNALISTIK, MEDIER OCH KOMMUNIKATION

Abstract

This thesis examines how journalistic roles are expressed in contemporary sports journalism. The aim of the study is to analyze how journalistic roles are articulated in two contrasting Swedish sports media outlets, newspaper *Sportbladet* and the sports talk show *Fotbollsmorgon*, in their coverage of the Swedish men's national football team's weak performance during the 2025 World Cup qualification campaign.

Specifically, the study asks how roles differ between formats and how they are affected by a period of sporting underperformance. Two main research questions have been formed to reach a conclusion: 1. *Which professional roles are most prominent in each medium, based on Mellado's (2015) theory of journalistic roles?* and 2. *How are journalistic roles expressed in Sportbladet's and Fotbollsmorgon's reporting on Sweden's weak 2025 World Cup qualification?*

The theoretical framework is grounded in research on journalistic role performance, primarily drawing on Claudia Mellado's (2015) role typology. The analysis focuses on three roles: the watchdog role, the infotainment role, and the loyal-facilitator role. Professionalization theory (Wiik & Nygren, 2024) and media logic (Strömbäck, 2019) are also used to interpret and understand the results.

Methodologically, the study employs a qualitative content analysis of journalistic material from *Sportbladet* and *Fotbollsmorgon*. The empirical material consists of articles and program episodes published during a selected period of the World Cup qualification campaign. The analysis focuses on how criticism, interpretation, emotional engagement, and support for the national team are articulated in the content.

The results show that journalistic roles are expressed differently depending on format. *Sportbladet* demonstrates a more consistent watchdog role through structured criticism and evaluative reporting, while *Fotbollsmorgon* primarily emphasizes infotainment and conversational analysis. However, the findings also reveal that *Fotbollsmorgon* temporarily adopts more critical and professionalized role expressions when granted access to central actors. Overall, the study highlights how journalistic roles are not fixed but negotiated through format-specific conventions and contextual circumstances, particularly during periods of sporting crisis.

Keywords: sports journalism, roles, role performance, media format, professionalization

Authors: Oliwer Östlind, Robert Radicic, Julius Engström

Innehållsförteckning

Abstract	2
Innehållsförteckning	3
1. Inledning	5
1.2 Syfte	6
1.3 Frågeställningar	6
2. Bakgrund	7
2.1 Fotbollsmorgon	7
2.2 Sportbladet	8
2.3 Landslagets prestationer i VM-kvalet	8
3. Tidigare forskning	10
3.1 Sportjournalistik i en digital era	10
3.2 Journalistiska rollprestationer	12
3.3 Sportnyheter vid negativa prestationer	14
4. Teoretisk ramverk	16
4.1 Professionaliseringsteori	16
4.2 Medielogik	17
4.3 Teori om journalistisk rollprestation	17
4.3.2 Watchdog	18
4.3.3 Loyal-facilitator	19
4.3.4 Infotainment	20
4.4 Teorins relevans för uppsatsen	20
5. Metod	22
5.1 Kvalitativ innehållsanalys	22
5.2 Material och urval	22
5.3 Analytiskt upplägg	24
5.3.1 Tabell över teman och indikatorer	24
5.4 Intern och extern validitet	25
5.5 Tillförlitlighet	25
5.6 Etiska överväganden	26
5.7 Bortfall	26
6. Resultat & Analys	27
6.1 Watchdog	27
6.1.1 Kritik och krav på förändring	27
6.1.2 Granskning av makthavare	28
6.2 Loyal-facilitator	30
6.2.1 Stödjande och framtidstro	30
6.2.2 Patriotiska inslag	32
6.3 Infotainment	33

6.3.1 Underhållning	33
6.3.2 Stilistiska grepp	34
6.4 Sammanfattande analys	35
7. Slutsats & diskussion	38
7.1 Slutsats	38
7.2 Diskussion	40
7.2.1 Betydelse för journalistiken och samhället	41
7.2.2 Förslag på vidare forskning	41
Referenser	43
Bilagor	46
Bilaga 1 – Analysmaterial utifrån Sportbladet	46
Bilaga 2 – Analysmaterial utifrån Fotbollsmorgon	48

1. Inledning

Sporttidningarna konkurrerar idag med ett växande utbud av digitala format. Poddar, livesända morgonprogram och annan sociala medier-baserad sportjournalistik har blivit centrala arenor. Sporttidningarna verkar sida vid sida med sportpoddarna, som präglas av andra produktionsvillkor, relationer med publiken och uttrycksformer jämfört med den klassiska sportjournalistiken.

Utvecklingen väcker frågor om vad som går förlorat när publiken i allt högre grad tar del av mer lättsamma format, istället för att läsa tidningarna där utbildade sportjournalister arbetar och följer yrkesetiska regler. Riskerar professionella roller, som att granska makten, att ersättas av journalistens roll som underhållare, när journalistikens uttryckssätt förändras.

Tidigare forskning visar att journalistiska roller inte enbart formas av professionella ideal, utan också av mediets format (Mellado et al., 2023). Särskilt inom sportjournalistiken har formatets betydelse uppmärksammats, då nära relationer till källor, ett högt publikintresse och inslag av underhållning historiskt har påverkat hur journalistiska ideal omsätts i praktiken (Rowe, 2007; Boyle, 2017). Digitala och samtalsbaserade format kan därmed antas skapa andra förutsättningar för hur journalistiska roller uttrycks jämfört med traditionella nyhetsmedier.

En återkommande föreställning är att sportjournalistiken, särskilt den digitala, utgör journalistikårens "lekavdelning" (McEnnis, 2020). Samtidigt har tidigare studier främst fokuserat på vilka roller journalister anser att de har genom intervjustudier och enkäter, snarare än att studera vilka roller som faktiskt tar form i innehållet (Hanitzsch et al., 2011; Patterson & Donsbach, 1996). Här finns en tydlig forskningslucka, särskilt inom sportjournalistiken där onlineformat och traditionella medier samexisterar men sällan jämförs. Vi vill ta reda på om de dominerande rollerna skiljer sig beroende på medieformatet.

Mot denna bakgrund riktar därför föreliggande studie fokus mot två kontrasterande format: det traditionella Sportbladet och det nya, samtalsbaserade programformatet Fotbollsmorgon. Mer specifikt riktas fokus mot de två mediernas rapportering om det svenska herrlandslaget i fotboll och deras **resultatmässigt svaga** VM-kval hösten 2025. Forskning har visat att perioder av sportlig kris tenderar att intensifiera journalistisk granskning och kritik (Spiliopoulos et al. (2022). Det gör perioden särskilt relevant för att studera journalistiska roller i praktiken.

De tre rollerna vi kommer titta närmare på härstammar från forskaren Claudia Mellado (2015) och dessa tre handlar om watchdog (granskande), infotainment (information och underhållning) och loyal-facilitator (stödande av makten). En förutsägelse vi har är att Sportbladet överlag är mer granskande, medan Fotbollsmorgon står för underhållning, men samtidigt att skillnaderna nödvändigtvis inte är så stora som tidigare forskning pekar på.

1.2 Syfte

Syftet med denna studie är att analysera hur journalistiska rollprestationer uttrycks i det innehåll som produceras av Sportbladet och Fotbollsmorgon under Sveriges VM-kval hösten 2025. Med utgångspunkt i teorin om journalisternas rollprestationer (Mellado, 2015) undersöks vilka roller som är mest framträdande i respektive medium och hur dessa tar sig uttryck i rapporteringen. Vi ämnar även att belysa vad likheterna och skillnaderna mellan medierna kan säga om förändrade professionella villkor inom denna typ av sportjournalistik.

1.3 Frågeställningar

- 1) Vilka yrkesroller är mest framträdande i respektive medium utifrån Mellados (2015) teori om journalistiska roller?
- 2) Hur uttrycks journalistiska roller i Sportbladets respektive Fotbollsmorgons rapportering om Sveriges svaga VM-kval 2025?

För att undersöka detta genomförs en kvalitativ innehållsanalys av ett strategiskt urval av texter från Sportbladet och avsnitt från Fotbollsmorgon publicerade under två olika veckor då Sveriges herrlandslag genomförde VM-kvalet hösten 2025. Studien begränsas till rapportering om fotbollslandslaget och till två specifika medier, vilket innebär att resultaten inte gör anspråk på att generaliseras till sportjournalistik i stort. Vidare analyseras endast det publicerade innehållet och inte journalisternas egna uppfattningar om sin roll eller redaktionella processer bakom materialet.

2. Bakgrund

För att förstå hur Fotbollsmorgon och Sportbladet rapporterade om det svenska landslaget behöver läsaren också få en bild av de två medierna om dess format och position i det svenska medielandskapet. Programmets och redaktionernas olika förutsättningar, direktsändning kontra textproduktion, paneldiskussioner kontra utsända reportrar, skapar villkor som formar både journalistiska uttryck och den typ av granskning som är möjlig.

Det är också nödvändigt att belysa den sportsliga kontexten. Landslagets svaga VM-kval blev en medialt laddad händelse med stort allmänintresse, ökade förväntningar på ansvarstagande och ett intensivt tryck på förbundskaptenen. I en sådan situation kan journalistiska ideal som kritisk granskning och ansvarsutkrävande få en särskild betydelse. Därför är det relevant att redogöra för både aktörerna och händelseförloppet innan vi presenterar resultat och analys.

2.1 Fotbollsmorgon

Fotbollsmorgon är ett nyhetsprogram om fotboll som sänds varje vardag mellan 07.00 och 09.00, samt lördagar 09.00-11.00. Formatet sänds av produktionsbolaget Dobb 2.0 AB som på sin hemsida beskriver Fotbollsmorgon som ett “agendasättande och underhållande liveprogram om allt viktigt och oviktigt som händer i fotbollsvärlden” (Fotbollsmorgon, u.å.).

Upplägget fungerar som så att det i varje avsnitt är en programpanel bestående av medarbetare på Dobb. Medarbetarna består dels av personer med journalistisk bakgrund, men också av verksamma inom fotboll eller experter på sporten. Programmet har ett ansvarigt utgivarskap, likt andra professionella journalistiska medier. Under varje avsnitt närvarar även ett antal gäster. Gästerna varierar och det kan vara allt från fotbollsjournalister från andra mediehus till spelare, tränare, men även aktuella och berömda personer som inte har en direkt koppling till fotboll. Programmet har idag blivit en självklar del i många svenskers, då framförallt fotbolls- och sportintresserade, morgonrutiner. Enligt Fotbollsmorgon (u.å.) har programmet 400 000 unika tittare per månad och de totala strömmarna uppgår till 10 miljoner per månad, via plattformar som Youtube, Tiktok, Instagram, X och Acast.

Siffror från Grip och Ollevik (2024) som presenterar statistik över den svenska befolkningens poddlyssnande visar att 32% av befolkningen lyssnar på podd veckovis. I statistiken framkommer det även att bland annat att över två miljoner unika personer använder sig av Acast, som är en av plattformarna där Fotbollsmorgon sänds, under en genomsnittlig veckoperiod. I en annan lista över sportpoddars popularitet i Sverige, som utgår från lyssnare på plattformen Itunes, ligger Fotbollsmorgon i topp (Poddtoppen, u.å.).

Fotbollsmorgon kan därmed förstås som ett exempel på hur sportjournalistik i dag ofta produceras i gränslandet mellan journalistik och underhållning. Formatets direktsända struktur skapar förutsättningar för underhållning, men väcker också frågor om hur journalistiska ideal som objektivitet och granskning kan upprätthållas i ett mer informellt

sammanhang. Samtidigt som Fotbollsmorgon som program inte nödvändigtvis gör anspråk på att vara ett professionellt journalistiskt sådant, är det ändå intressant och av samhällelig relevans att ta reda på om och i så fall hur professionella ideal överhuvudtaget tas i beaktning i populära format som poddar eller annan sportjournalistik på sociala medier. Vi anser att, vilket Fotbollsmorgon med en redaktion och ett ansvarigt utgivarskap i ryggen, inte är att jämföra med “vanliga” poddar om sport. Av denna anledning anses Fotbollsmorgon som ett välmotiverat val av det mer moderna formatet som uppenbarligen är på frammarsch.

2.2 Sportbladet

Sportbladet lanserades år 2000 som kvällstidningen Aftonbladets egna sportbilaga och har sedan dess vuxit till att bli Sveriges ledande medium när det kommer till sport. Enligt Aftonbladet själva (u.å.) har man omkring 1,5 miljoner läsare dagligen, dygnet runt. Den karakteristiska rosa redaktionen har genom åren inte bara format utan också förnyat svensk sportjournalistik och etablerat en helt ny standard för bevakning, berättande och analys.

Sportbladet har behandlat sport som hård nyhetsjournalistik med snabba publiceringar, realtidsuppdateringar och egna avslöjanden, vilket gjort tidningen till en förstahandskälla för sportnyheter. Flödet domineras av referat från olika matcher och tävlingar, men vid större engagemang, som exempelvis under VM-kvalet i fotboll, kommer det ut flertalet analyser och kommenterande texter från tidningens sportjournalister. Berättandet har präglats av ett tydligt fokus på individer, känslor och dramatik, där sport skildrats som både underhållning och samhällsfenomen. Sportbladet har kombinerat expertkunskap och granskande journalistik riktad mot idrottens makthavare, vilket har stärkt sportjournalistikens roll som en maktkritisk aktör. Tidningens sportbevakning har alltså gått från klassisk sportrapportering till mer analys och fördjupning (Resumé, 2015).

I dag når Sportbladet ut i en rad olika format: digitalt via sajt och app, som daglig sportbilaga i tidningen, genom poddar, tv-produktioner och de omfattande “sportbiblarna” som blivit läsarfavoriter. Enligt Aftonbladet (u.å.) täcker redaktionen idrottens hela bredd, från internationella storligor till svensk breddidrott, med särskilt fokus på fotboll, hockey, vinteridrott och stora mästerskap. Deras arbete har uppmärksammats med flera prestigefyllda priser, både för innovativ journalistik och för förmågan att göra sportvärlden levande för en bred publik. I denna studie kommer Sportbladet genomgående att benämnas som “traditionell sportjournalistik” och Fotbollsmorgon som “ett modernare, samtalsbaserat, poddformat”.

2.3 Landslagets prestationer i VM-kvalet

Sportsliga prestationer utgör en central kontext i analyser av sportjournalistik, eftersom resultatet ute på planen ofta påverkar hur journalister positionerar sig professionellt i sitt arbete. Negativa prestationer och krissituationer kan aktivera andra journalistiska roller än vid framgång, exempelvis genom ökad kritik eller granskning av ledarskap och organisatoriska beslut (Spiliopoulos et al., 2022). Mot denna bakgrund är det relevant att redogöra för det

svenska landslagets sportsliga utgångsläge och kvalresultat, då dessa omständigheter utgör en viktig förutsättning för hur journalistiska roller kommer till uttryck i rapporteringen.

Det var med höga förhoppningar som det svenska herrlandslaget i början av september 2025 klev in i kvalet till det stundande världsmästerskapet i fotboll sommaren 2026. Efter att ha missat två raka mästerskap var det äntligen dags för Sverige att spela en anfallsinriktad fotboll och skjuta landslaget tillbaka till VM och den stora scenen. Men förhoppningarna fick sig en rejäl törn när laget inledde med ett oavgjort resultat borta mot Slovenien. Det blev heller inte bättre efter 2–0-förlusten i Pristina, mot Kosovo vars landslag för tillfället var rankade 91:a i världen. Kritiken mot den danske förbundskaptenen Jon Dahl Tomasson och spelartruppen, haglade på sociala medier, i krönikor från sportjournalister och egentligen vart du än vände dig för att ta del av de senaste nyheterna. Rubriker som “Landslaget ber om ursäkt efter jättefiaskot” och “Jon Dahl Tomassons svar på kritiken mot spelsättet” (SVT Sport, 2025) präglade rapporteringen om landslaget.

Fiaskot i september följdes upp med två nya förluster i oktober, bland annat en rejäl misräkning mot Kosovo på hemmaplan. Den redan ifrågasatta förbundskapten Tomasson fick nu avgångskrav på sig från både svenska folket och media i stort. I kölvattnet av detta beslöt sig Svenska Fotbollförbundet för att agera och Jon Dahl Tomasson fick dagen efter Kosovo-förlusten lämna sitt uppdrag som förbundskapten (Svenskfotboll, 2025). Kritiken som riktats mot hans ledarskap och lagets prestationsnivå hade blivit för stor. Ur ett journalistiskt perspektiv blev händelseförloppet ett tydligt exempel på hur mediernas granskande roll och det offentliga samtalet kan påverka beslut inom elitidrotten. Genom rapportering, analyser och opinionsbildning bidrog även journalistiken till att sätta press på beslutsfattarna och synliggöra det missnöje som fanns bland supportrar och experter.

3. Tidigare forskning

Forskningsöversikten kommer att behandla artiklar som studerat sportjournalistiken kopplat till digitaliseringen, och speciellt nya format, genrer och därigenom de professionella journalistiska roller som har tillkommit i och med utvecklingen. Forskningsöversikten berör även en tidigare studie som har jämfört journalisters roller i olika länder och slutligen en studie som ger en bakgrund till hur sportslig motgång kan förstärka vissa journalistiska roller.

3.1 Sportjournalistik i en digital era

Raymond Boyle är en forskare som har forskat på förändrad sportjournalistik i relation till digitala medier. Boyle (2017) diskuterar ett rådande paradox som präglar sportjournalistiken. En allmän uppfattning om den är att den ofta betraktas som den "fattiga släktingen" inom kåren, med mindre integritet än vad journalister ofta vill associera med sin yrkesidentitet. Sportjournalistiken har snarare uppfattats som en okritisk hejarklack som främjar sporten och dess kultur, och som ställer enkla och banala frågor, än att hålla makthavare inom sporten ansvariga.

Å andra sidan menar Boyle (2017) att även om forskare och andra inom kåren kritiserat den låga journalistiska standarden på sportsidan, har det varit dess förmåga att leverera läsare som gjort den central för tidningarnas ekonomiska framgång. Sportjournalister har ofta mer gemensamt med andra journalistiska områden än vad många vill erkänna, för precis som i annan journalistik varierar kvaliteten inom sportjournalistik. Digitaliseringen på 1990-talet förändrade förstås medielandskapet drastiskt, och Boyle (2017) menar att sportjournalistik ofta har legat i framkant för denna utveckling genom nya, ofta fan-baserade, format.

McEnnis (2020) har i sin studie försökt undersöka skillnaden i professionell legitimitet mellan traditionella sportjournalister och sportjournalister online. Studien använder sig av en forskningsdesign där man har identifierat två stycken typologier inom sportjournalistiken: den traditionella och nätbaserade.

Den traditionella rollen definieras i metoden som när man som journalist arbetar efter tidningsorienterad praxis (McEnnis, 2020). Med det menas att man naturligt på grund av den moderna journalistikens rutiner har utvecklats till att inte bara publicera nyheter i papperstidningar utan också via webben, samtidigt som den ursprungliga karaktären i yrket inte har förändrats. Man utför fortfarande fältarbete, har olika relationer med folk verksamma inom fotbollen, och andra rutiner som är förankrade i de traditionella rutinerna. Sett till vår uppsats kan det jämföras med Sportbladet som tillhör den kategorin, eftersom mycket av arbetet är webbaserat men som ändå är en vedertagen tidning med professionella rutiner.

Onlinejournalisten definieras snarare som en kontorsbaserad roll där man jobbar direkt med digitala plattformar. Onlinejournalistens uppgifter inkluderar enligt McEnnis (2020) bland annat återanvändning av tidningsinnehåll och webbpodcasting. Definitionen av rollen som

onlinejournalist passar in bra på våran studie eftersom det blir en spegling av Fotbollsmorgon, som arbetar från en studio och inte genomför mycket fältarbete. McEnnis (2020) förklarar att just den här indelningen av journalister har använts i flera tidigare studier av moderna redaktioner. Den blir relevant för vår uppsats eftersom definitionerna av rollerna är användbara för att kunna förklara distinktionen mellan Sportbladet och Fotbollsmorgon.

Vidare förklarar författaren betydelsen av “toy department”, alltså att nyhetsjournalister vill distansera sig från sportjournalisterna, sett inom professionen. Med “toy department” menar man att sportjournalistiken är en lekavdelning inom journalistiken, vilket gör att sportjournalistiken anses vara nedvärderad av nyhetsjournalister. Det gör att sportjournalister måste arbeta självständigt och måste driva ett eget professionellt projekt (McEnnis, 2020).

I McEnnis (2020) studies slutsats konstaterar författarna att de traditionella sportjournalisterna ser sina kollegor som verkar online “som en lekavdelning inom lekavdelningen” för att etablera sin egen professionella identitet. Precis som nyhetsjournalisterna försöker stärka sin professionella identitet genom att benämna sportjournalistiken som “sämre”. Det konstaterandet skulle då i vårt fall betyda att traditionella journalister skulle se på Fotbollsmorgon som en lekavdelning. Det stämmer inte riktigt överens med vår uppfattning, eftersom flera traditionella sportjournalister återkommande gästar Fotbollsmorgon. Faktumet att de brukar gästa programmet är inte ett bekräftande på att traditionella sportjournalister inte ser Fotbollsmorgon som en lekavdelning, men det väcker frågor.

McEnnis (2020) använder sig av intervjuer och beaktar inte två medier vilket görs i denna uppsats. Vårt tillvägagångssätt är att kolla på själva innehållet i medierna, medan artikeln eftersöker svar genom erfarenheter från journalister. Författaren försöker förstå sig på hur den professionella legitimeringen ser ut genom själva grupperingen och inte kopplat till vilket mediehus journalisterna arbetar i. Studien har också ett engelskt fokus, som inte direkt kan kopplas till hur det ser ut i Sverige. Det gör att det blir en forskningslucka för oss att dyka in i, både geografiskt sett, men även själva materialet vi undersöker.

Kroon och Eriksson (2019) redogör i sin tur för hur sportprogram i praktiken har förändrats när de flyttats från traditionella sändningar till digitala plattformar. Studien bygger på fallstudier av tre olika webbsändningar och semistrukturerade intervjuer med representanter från branschen med erfarenhet av online sportjournalistik. De tre analyserade programmen har många drag som liknar Fotbollsmorgon, och som kännetecknar hur sportprogram online ter sig. Resultaten i Kroon och Erikssons (2019) studie visar hur deltagare och producenter anpassar sitt innehåll till en mer avslappnad stil online än i traditionella sändningar. Sportsändningar överger också i stor utsträckning det traditionella tilltalet till publiken och att rikta blicken mot kameran, för att istället använda sig av skärmar och ha en aktiv publik där.

Att det råder en mer interaktiv, lättsam och underhållande tonalitet i online sportjournalistik är varken överraskande eller banbrytande resultat. Samtidigt är detta viktigt att ha i beaktning

i vår uppsats. Vi hoppas snarare utifrån djupare analyser av vilka professionella yrkesroller journalister och mediepersoner på Sportbladet och Fotbollsmorgon intar i själva innehållet, kunna dra slutsatser om rollerna verkligen skiljer sig i så pass stor utsträckning.

Ny forskning från Antunovic (2025) visar att journalistiska roller inom sportjournalistiken inte är entydiga, utan förhandlas i relation till både organisatoriska och professionella gränsdragningar. Studien undersöker hur sportjournalister själva uppfattar sina roller och sportjournalistikens gränser gentemot nyhetsjournalistik. Genom intervjuer med journalister från olika typer av medier visar studien att sportjournalistik i allt mindre utsträckning förstås som enbart matchrapportering, och i allt större grad som berättande, kontextualiserande och i vissa fall kritiskt granskande journalistik.

Resultaten visar att roller där journalister främst återger resultat och händelseförlopp, uppfattas som föråldrade, medan roller som storyteller och kritisk observatör får ökad betydelse. Samtidigt framkommer att gränsen mellan sport- och nyhetsjournalistik är flytande: vissa journalister menar att juridiska och administrativa frågor bör hanteras av nyhetsredaktioner, medan andra ser det som en självklar del av sportjournalistikens ansvar att även granska makt, beslut och strukturer inom idrotten (Antunovic, 2025).

Studien är relevant för föreliggande uppsats då den visar att roller inom sportjournalistiken inte enbart kan förstås utifrån normativa ideal, utan måste analyseras i relation till mediets format, organisatoriska förutsättningar och den professionella identitet journalister tillskriver sitt eget arbete. Detta stärker antagandet att journalistiska roller kan ta sig olika uttryck i exempelvis ett traditionellt medium som Sportbladet jämfört med ett samtalsbaserat format som Fotbollsmorgon.

3.2 Journalistiska rollprestationer

Följande avsnitt tar oss vidare från journalistisk rolluppfattning till hur rollerna faktiskt tar sig uttryck i innehållet, vilket kan förstås utifrån begreppet rollprestationer.

Genom nyare forskning har Kozman och Liu (2025) undersökt journalistiska rollprestationer inom sportnyheter i fem arabiska länder; Egypten, Kuwait, Libanon, Qatar och Förenade Arabemiraten, genom att göra en jämförande innehållsanalys med de tre rollerna: watchdog, loyal-facilitator och infotainment (Mellado, 2015, refererad i Kozman & Liu, 2025). För varje roll har olika indikatorer använts, exempelvis har man till rollen som loyal-facilitator använt indikatorer som: "visar patriotism, främjar landet och jämför med andra länder". En djupare beskrivning av teorin och vardera roll återges längre ned under vårt teoretiska ramverk, med motivering till varför det passar vår studie.

Resultatet visar att inhemska nyheter vid utländsk involvering oftast har mer inslag av lojalitet, vilket är applicerbart på vår studie eftersom vårt material handlar om det svenska herrlandslaget i fotboll. Kozman och Liu (2025) menar att det visar journalisters benägenhet

att bejaka nationell lojalitet när det finns utländska deltagare med, som till exempel att fira nationella framgångar vid regionala och internationella framträdanden. De lojala inslagen ligger i linje med forskning som menar att sport är en arena som representerar en kollektiv nationell upplevelse, vilket författarna även menar stämmer överens med vad studier som undersökt samma fenomen i västvärlden visar.

Kozman och Liu (2025) hänvisar till tidigare empirisk forskning som visar nationella mediers stora fokus på sina egna landslag i internationella turneringar. Deras resultat visar att rollen som watchdog är den roll som skiljer sig minst mellan de fem länderna. Exempelvis kan rollen i sportsammanhang användas när journalister granskar makthavarna som inom landslagsbevakning kan vara förbundet och verksamma där. Resultaten visar att rollen nästan bara används vid utländska granskningar utan ett inhemskt deltagande. Resultaten visar också att arabiska sportjournalister tenderar att inte våga granska den egna eliten. Journalisterna i de granskade länderna prioriterar sina egna länder och försöker uppvisa en positiv bild av dem. När det är andra länder i fråga, blir det mycket lättare för journalisterna att agera watchdog.

Sammanfattningsvis menar författarna att den mest framträdande rollen inom sportjournalistik i arabregionen, är precis samma som den som tidigare forskning visar i västvärlden: loyal-facilitator. Denna studie är relevant för vår uppsats då de använder sig av samma teoretiska ramverk och jämför hur yrkesrollerna kan se ut i flera länder i arabregionen. De som skiljer mellan denna studie och våran är materialet, samt vad vi egentligen undersöker. Kozman och Liu (2025) försöker hitta hur det skiljer sig mellan flera olika länder, medan vi vill jämföra hur det skiljer sig mellan två olika typer av medium.

Eftersom de undersökta länderna i Kozman och Liu (2025) skiljer sig i kulturell bakgrund, jämfört med Sverige, kan det vara så att frekvensen av olika roller kan variera stort sett till vår granskning. Exempelvis kan rollen som loyal-facilitator vara framträdande i arabregionen av anledningar vi inte har på samma sätt i Sverige, som att inte våga granska eliten.

Ett centralt bidrag till forskningen om just journalistiska roller och hur de istället kan variera mellan just olika medieformat står Mellado et al. (2023) för. I en omfattande jämförande studie analyserar författarna hur journalistiska roller uttrycks i nyhetsinnehåll från digitala nyhetssajter, tv, radio och dagspress i 37 länder. Resultatet visar att plattformen i sig påverkar vilka roller som uttrycks, oberoende av innehållets ämne.

Exempelvis tenderar tv-format att framhäva mer emotionella och personliga uttryck, medan textbaserade format oftare betonar faktabaserad och analytisk rapportering, eftersom skribenten har större kontroll över språk, disposition och argumentation. Studien visar därmed att journalistiska roller inte enbart formas av redaktionella normer eller journalistisk kultur utan även av formatets logik och strukturella möjligheter. Denna insikt är direkt relevant för vår studie, eftersom vi jämför ett traditionellt textformat med ett samtals- och studiobaserat programformat. Mellado et al. (2023) ger teoretiskt stöd för ett antagande att journalistiska roller kan komma att uttryckas på olika sätt beroende på mediets format.

Även om tidigare forskning visar att audiovisuella format i högre grad tenderar att främja personorienterade och underhållande uttryck (Mellado et al., 2023), finns skäl att anta att detta mönster kan se annorlunda ut i vårt material. Fotbollsmorgon är ett format där panelen har stort utrymme att resonera, värdera och kommentera sporthändelser utan samma publicistiska begränsningar som exempelvis en tv-nyhetssändning. Detta skulle tvärtom kunna skapa förutsättningar för spontana kritiska ställningstaganden, mer direkta ifrågasättanden och ett friare uttryck av missnöje eller oenighet.

Med andra ord kan formatets "informella" karaktär möjliggöra uttryck för exempelvis watchdog-rollen i högre utsträckning än vad logiken om format i tidigare forskning förutsäger. Den dialogbaserade formen skulle kunna leda till att panelen snabbare uttrycker kritik mot ledare, beslut eller sportsliga processer, särskilt i situationer präglade av sportsliga motgångar. På så sätt kan vårt material komma att nyansera eller åtminstone delvis utmana de antaganden om format som lyfts i tidigare studier.

Utöver att olika format påverkar rollerna är det också av vikt att nämna hur olika journalistiska genrer kan påverka vilka roller som tar sig uttryck. Tidigare forskning om journalistiska yrkesroller har i stor utsträckning fokuserat på nyhetsjournalistik. Samtidigt har journalistiken under de senaste decennierna genomgått en så kallad "tolkad vändning", där analytiska och kommenterande genrer fått en mer central position i nyhetsmediernas utbud. Jackman och Reich (2025) visar hur kommentatorer förväntas uppfylla ett delvis annorlunda journalistiskt uppdrag än traditionella reportrar, präglad av analytisk förmåga, tolkning, kontextualisering och prognostisering snarare än primär nyhetsinsamling.

Även om Jackman och Reich (2025) inte utgår från samma roller som Mellado (2015) gör i sin modell, belyser de hur journalistiskt arbete av kommentatorer i tolkande format fortsatt präglas av professionella ideal, om än i andra former än i den traditionella nyhetsrapporteringen som reporter. Detta talar för att journalistiska roller inte är bundna till specifika genrer, utan realiseras olika beroende på formatets logik och uttrycksformer. Något som vår studie ämnar att ta reda på.

3.3 Sportnyheter vid negativa prestationer

Studier om sportjournalistik och negativt uttryckta sportnyheter utgör ett vetenskapligt område som fortfarande är relativt outforskat. Mot denna bakgrund syftar Spiliopoulos et al. (2022) med deras studie att undersöka den grekiska pressens inramning av det grekiska herrlandslagets förluster i basket-EM mellan åren 2007 och 2017. Genom en innehållsanalys reflekterar studien över förekomsten av tillskrivning av ansvar, skillnaderna i inramning mellan tidningarna, och var/på vem media fokuserade i samband med förlusterna.

Författarna fann att medierna ofta aktiverade tillskrivning av ansvar. Det innebar att rapporteringen inte enbart återgav resultatet, utan också förklarade nederlagen genom att koppla ansvar till specifika aktörer, såsom tränare, spelare eller förbundsledning och ibland

kombinerade detta med moraliska omdömen och implicita rekommendationer på lösningar. Studien visar därmed att sportjournalistiken kan anta mer kritiska och granskande drag i krislägen, vilket utmanar bilden av sporten som ett område dominerat av neutral rapportering eller publikfriande “cheerleading”.

Dessa resultat är relevanta för vår studie eftersom även Sveriges landslag under vår analyserade tidsperiod befann sig i en negativ resultatutveckling. Tidigare forskning antyder att sådana kontexter kan påverka hur journalister positionerar sig, vilka roller som aktiveras och vilka förklaringar om ansvar som formuleras. Det skapar en grund för att förvänta sig skillnader mellan olika medier och format, exempelvis mellan en traditionell redaktion som Sportbladet och ett mer samtalsbaserat format som Fotbollsmorgon, i hur nederlag, kritik och ansvar konstrueras i sportjournalistiken.

Sammantaget visar den tidigare forskningen att sportjournalistiken förändrats i takt med digitaliseringen, där nya format skapar andra uttryckssätt och yrkesroller än de traditionella (Boyle, 2017; McEnnis, 2020; Kroon & Eriksson, 2019). Samtidigt pekar studier om journalistiska rollprestationer på att olika medieformat tenderar att framhäva olika roller i innehållet (Mellado et al., 2023), medan forskning om rapportering vid sportsliga motgångar visar att kriser kan aktivera mer kritik och ansvar (Spiliopoulos et al., 2022). Trots detta saknas forskning som kombinerar olika sportformat och rollprestationer inom samma analys och dessutom i en svensk kontext. Genom att jämföra Sportbladets journalistik med det samtalsbaserade formatet Fotbollsmorgon under en period av negativ sportslig utveckling, adresserar vår studie denna forskningslucka och bidrar med ny kunskap om hur journalistiska roller formas av formatets logik i dagens digitaliserade sportjournalistik.

4. Teoretisk ramverk

I följande avsnitt presenteras studiens teoretiska ramverk som består av teorier om professionalisering, medielogik och en modell för journalistiska rollprestationer som synliggör hur olika professionella roller uttrycks i det analyserade innehållet. Nedan beskriver vi teorierna och modellens centrala delar samt motiverar dess relevans.

4.1 Professionaliseringsteori

Inom forskningen beskriver Wiik och Nygren (2024) journalistiken som en semiprofession, det vill säga ett yrke som saknar vissa formella kännetecken för klassiska professioner som juridik eller medicin, men som samtidigt präglas av starka gemensamma normer och yrkesideal. I att vara "professionell" är viktiga värden sanningsökande, oberoende, kontroll av makt och ansvar inför allmänheten. Dessa normer utgör det professionella ramverk som journalister orienterar sig mot. Ur professionaliseringen har framför allt objektivitet vuxit fram som det stora idealet för journalister (Johansson, 2024).

Wiik och Nygren (2024) talar däremot om en deprofessionalisering av journalistiken som innehåller flera utmaningar. En utmaning är vilken ställning de "professionella" journalisterna får i det nätverkssamhälle som vuxit fram, där människor tillbringar allt mer tid på sociala medier än att läsa den traditionella tidningen. Den professionella logiken förutsätter kontroll över innehållet, men denna kontroll blir svår att upprätthålla med sociala medier med öppet deltagande och interaktivitet.

Journalistrollen i praktiken formas också av ett antal strukturella villkor. Journalister befinner sig därmed i ett spänningsfält mellan professionella ideal och organisatoriska eller kommersiella krav (Wiik & Nygren, 2024). Detta gäller inte minst sportjournalistiken, som traditionellt har varit en del av journalistiken där underhållning, nära relation till källor och ett högt publikintresse ofta påverkar hur yrkesideal omsätts i det vardagliga arbetet (Rowe, 2007; Boyle, 2017).

I dagens medielandskap blir denna spänning ännu tydligare. Wiik och Nygren (2024) lyfter fram hur journalisten blivit allt mer plattformsbaserad, där gränserna mellan journalistik och andra former av medieproduktion suddas ut. Nyare former, såsom livepoddar, webbprogram och sociala medier-innehåll, gör att journalistrollen i praktiken kan anta flera skepnader som programledare, expert, entertainer. Journalister blir snarare "mediearbetare". Professionen är alltså inte statisk utan förhandlas och omformas i takt med medielogikens utveckling.

För denna uppsats blir det särskilt intressant att se hur utmaningar kring deprofessionalisering, kommersiella och organisatoriska krav samt publikens ökade interaktivitet påverkar vilka roller som realiserar i sportjournalistiken. Professionsteorin ger därmed ett tolkningsperspektiv för att förstå hur de olika journalistiska rollerna vi identifierar

i materialet inte bara är innehållsmässiga uttryck, utan också indikatorer på hur sportjournalistiken omformas i dagens digitala och plattformsbaserade medielandskap.

4.2 Medielogik

Vi har tidigare i vår studie berört hur digitaliseringen har påverkat medielandskapet. Det har bland annat skruvat upp tempot, publiceringarna sker i flera olika format och det har blivit möjligt att bevaka konkurrenterna och nyttja deras nyhetsurval. Just format är förstås relevant i denna studie, då vi jämför två olika format. Teorin om medielogiken blir här fruktbar. Strömbäck (2024) beskriver medielogik som hur mediernas format, uttryckssätt och produktionsvillkor formar vilket innehåll som i sin tur produceras. En viktig del här handlar om hur medierna hanterar överskottet av information i relation till underskottet av publikens uppmärksamhet. Verktuget som ofta används för hantera denna komplexitet är att medier utvecklar egna berättartekniker, såsom stereotypisering, förenkling och personifiering.

För denna studie innebär det att vi utgår från att Sportbladet och Fotbollsmorgon verkar under delvis olika logiker. Den traditionella tidningslogiken kan förväntas präglas av större redaktionell kontroll över innehållet, olika uppdelade genrer, längre produktionstid och starkare koppling till journalistiska ideal som exempelvis granskning. Den samtalsbaserade logiken i Fotbollsmorgon kan istället antas kännetecknas av direkt publikrelation, spontanitet, högre inslag av underhållning och större beroende av programmets personligheter.

Genom att använda medielogiken som teoretiskt verktyg kan vi därmed inte bara analysera att Sportbladet och Fotbollsmorgon eventuellt presenterar landslagets prestationer på olika sätt, utan varför. Medielogiken blir ett sätt att förstå hur journalistiska roller uttrycks i respektive format och vilka inslag av information, granskning och underhållning som möjliggörs eller begränsas i de två logikerna.

4.3 Teori om journalistisk rollprestation

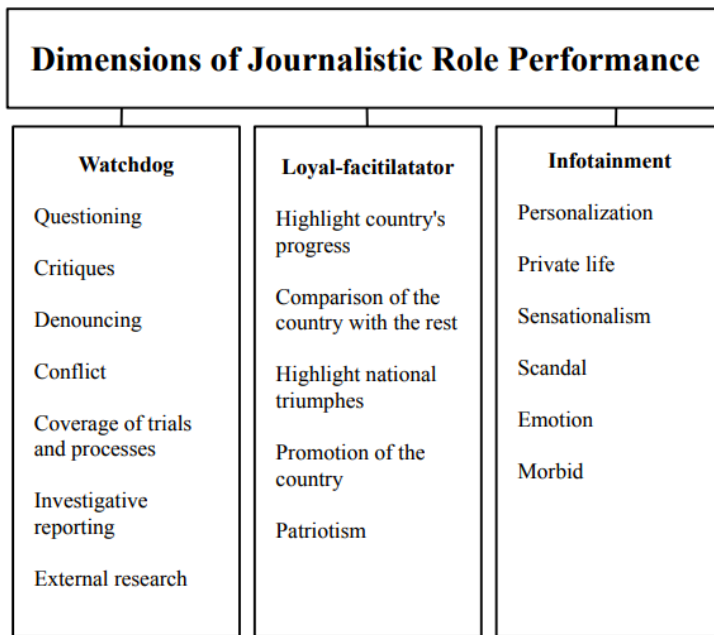
Till att börja med ska en viktig distinktion mellan role conception och role performance redogöras. Role conception (rolluppfattningar) är snarare ett abstrakt koncept som handlar om vilka uppfattningar journalister har om sin roll, vad gäller ideal, normer och förväntningar. Mellado (2015) har istället genom sin forskning tagit fram konceptet role performance (rollprestationer) som handlar om faktiskt beteende, handlingar, processer och insamling av reaktioner. Hon har identifierat en forskningslucka mellan studier av professionella roller och forskning om nyhetsinnehåll. Tidigare studier av professionella roller har främst fokuserat på journalistiska värderingar än den rena praktiken.

För att istället analysera dessa performativa aspekter kan man antingen titta på journalistiken som process eller som produkt. Mellado (2015) väljer det senare alternativet och mot denna bakgrund föreslås ett systematiskt sätt att mäta hur olika professionella roller tar sig uttryck i den färdiga produkten, det vill säga i nyhetsinnehållet. Hon hänvisar till tidigare forskning som visar hur journalistiska rollprestationer först och främst kan ses utifrån tre olika

huvudsakliga perspektiv; hur starkt journalisten själv träder fram i berättelsen, hur journalisten förhåller sig till makten och hur den riktar sig mot publiken.

Utifrån detta har Mellado (2015) genom att kombinera forskning om rollprestationer med studier av nyhetsinnehåll kunnat operationalisera sex dimensioner av rollutövning i nyhetsinnehållet; intervention, watchdog, loyal-facilitator, service, infotainment och civic. Vi har valt att bara använda tre dimensioner, som vi anser passar vårt syfte bäst. Dessa tre är presenterade med tillhörande indikatorer i vår avskalade figur nedan.

Figur 4.3.1 Dimensions of Journalistic Role Performance

Kommentar: Figuren sammanfattar våra tre utvalda dimensioner från Mellados konceptualisering av rollprestationer i nyhetsinnehållet (2015, s. 602).

Nu kommer en djupare och svenskt översatt förklaring av de tre rollprestationerna och efter vardera en motivering till varför dessa passar sportjournalistik och studiens ändamål.

4.3.2 Watchdog

För att ta reda på detta på hur rollen som watchdog närvarar i innehållet föreslår Mellado (2015) sju olika aspekter som på ett eller annat sätt mäter utsträckningen. Vi redogör dessa aspekter grundligt för att förstå vad som utmärker rollen. Den stora grundpelaren i watchdog-dimensionen är förstås funktionen att granska makthavare. Journalisten kan också ifrågasätta och uttrycka kritik mot vad personer eller grupper säger eller gör, genom att exempelvis använda en negativ ton eller tydligt uttrycka meningsskiljaktighet.

I nyhetsinnehåll kan tecken på konflikt mellan journalister och makthavare uppenbara sig genom att journalisten till exempel hotas, tystas ned eller trakasseras, eller att journalisten istället direkt framställer en individ eller institution som en motståndare. Dessutom kan rollen

ta sig uttryck genom rapportering om juridiska eller administrativa processer. Avslöjandet av oegentligheter genom grävande journalistik är också ett kännetecken för rollen. Slutligen kännetecknas rollen av att journalister, särskilt när bristande offentlighetsprincip eller tillgång till officiell information råder, istället återger extern forskning eller utredningar.

I sportjournalistik och framför allt i ett landslagssammanhang tar denna roll större plats när landslaget presterar svagt. De utpräglade makthavarna är Svenska Fotbollsförbundet (SvFF), med förbundskaptenen och landslagsledningen i spetsen. Mot dessa aktörer kan journalisten uttrycka kritik, men även spelarnas prestationer som individer eller grupp kan ifrågasättas i sportslig motgång. Vad gäller rapportering om administrativa processer skulle kunna vara diskurser om tillsättningen av förbundskaptenen och, i ett senare skede efter han fick sparken, förbundets process att anställa en ny förbundskapten. Eftersom SvFF inte är en statlig myndighet kan tillgången till officiell information vara begränsad, här kan journalisterna istället använda annan expertis vilket också fungerar som ett uttryck för rollen.

4.3.3 Loyal-facilitator

Rollen som loyal-facilitator kan ta sig uttryck i två huvudsakliga former. I den första varianten föreligger ett samarbete mellan journalister och makthavare. Journalisterna accepterar i hög grad den information som makthavare tillhandahåller. För att fånga upp denna variant föreslår Mellado (2015) fyra indikatorer, som däremot inte är relevanta i denna studiens sammanhang och finns därför inte med i vår figur.

I denna studiens fall är det snarare den senare formen som är relevant. Här förskjuts istället fokus från makthavarna till nationen i sig, där journalistiken får en samlande och identitetsskapande funktion. Här porträtteras landet i positiv dager och journalistiken stärker det nationella anseendet. Denna variant fångar med andra ord upp de fem indikatorerna i figuren ovan. Journalisten kan betona landets utveckling och framsteg genom att framhäva att nationen går framåt. Vid jämförelser med andra länder lyfts nationens fördelar och framgångar. Nationella triumfer ges särskild uppmärksamhet genom att lyfta fram prestationer av nationella aktörer. Ett annat kännetecken är att främja landet genom att rapportera om aktiviteter som syftar till att stärka dess internationella image. Den sista indikatorn gäller förekomsten av patriotiska inslag, antingen kommunal eller politisk patriotism. Genom kommunal uttrycks lojalitet till landets tradition, språk och kultur, medan politisk bygger på uppskattning av landets politiska värden och institutioner.

För att koppla rollen till denna studien anser vi att om journalisten använder "vi" i förhållande till landslaget är det ett tydligt kännetecken på rollen. Det kan också handla om positivitet trots sportsliga motgångar, genom att exempelvis betona framsteg jämfört med tidigare matcher. Lojalitet kan också visa sig genom att journalisten hänvisar tillbaka till landslagets glansdagar eller andra traditionella inslag.

4.3.4 Infotainment

Den tredje och sista dimensionen vi kommer använda oss av är infotainment, som kännetecknas mer av ett mer underhållningsorienterat uttryck i nyhetsinnehållet. En första del är personifiering, där journalistens berättelse fokuserar på individers personliga egenskaper. Relaterat till detta är privatliv, som rör aspekter av en persons liv utanför det offentliga intresset, såsom relationer, familjeliv eller andra hobbyer (Mellado, 2015).

Ett annat centralt kännetecken för rollen är sensationalism, där ovanliga eller spektakulära inslag lyfts fram och också språkligt förstärks genom bland annat dramatiskt språk, metaforer och överdrifter. Skandal utgör ytterligare ett uttryck och handlar om moraliskt tveksamma eller socialt normbrytande handlingar, till exempel otrohet eller annat olämpligt beteende. Infotainment omfattar även emotioner, där känslor uttrycks verbalt eller genom starka visuella bilder, samt morbida inslag som detaljerade skildringar av våld, brott eller sex. Dessa element syftar till att förstärka publikens engagemang och öka dramaturgin.

I vår studie förväntar vi oss att infotainment framträder på olika sätt beroende på formatet. Den tidigare forskningen av Kroon och Eriksson (2019) visar att det i format som Fotbollsmorgon finns mer inslag av skämt, lättsam ton, spontana sidospår och personliga anekdoter, vilket ligger i linje med denna rollens betoning på underhållning. Programledare och panel kan använda humor för att hålla samtalet levande, men fortfarande diskutera landslagets prestation. I Sportbladets textmaterial kan rollen istället visa sig genom stilistiska grepp, värderande språkliga formuleringar, dramatisering av händelser, metaforer, personfokuserade narrativ eller ett mer känslomässigt tilltal för att skapa engagemang. Genom att analysera hur dessa uttryck visar sig i respektive format kan studien också undersöka i vilken utsträckning rollerna påverkas av formatets logik.

Vi fokuserar alltså bara på tre av de olika rollerna. Dessa är särskilt relevanta för sportjournalistikens logik och för jämförelsen mellan traditionella och modernare format. Watchdog fångar i vilken utsträckning journalister granskar makt och ansvar inom idrottens institutioner, medan loyal-facilitator belyser den potentiella rollen i att stärka nationell identitet och stödja etablerade aktörer, något som är relevant i ett landslagssammanhang. Infotainment är centralt då sportjournalistik i hög grad präglas av personfokus, dramatik och känslor och är därför direkt avgörande för att analysera skillnaderna mellan ett etablerat medium som Sportbladet och ett mer underhållningsdrivet format som Fotbollsmorgon.

4.4 Teorins relevans för uppsatsen

Sammanfattningsvis erbjuder delar av Mellados modell ett analytiskt ramverk som gör det möjligt att systematiskt synliggöra hur journalistiska roller tar sig uttryck i innehållet. Modellen ligger till grund för vår metod genom att tydligt definiera olika analytiska kategorier för att reda på vilka roller som finns i innehållet vi studerar. I sin tur är professionsteori relevant i denna studie eftersom den erbjuder ett tolkningsperspektiv på hur journalistikens yrkesidentitet formas och förändras över tid.

Genom att placera våra resultat i relation till professionsteori kan vi analysera de rollprestationer vi identifierar inte bara som innehållsmässiga uttryck, utan som indikatorer på bredare strukturella förändringar i journalistikens arbetsvillkor och identitet. På så sätt ligger teorin inte till grund för vår kodning, utan som ett analytiskt raster som hjälper oss tolka vad rollerna säger om journalistikens utveckling i en digitaliserad och kommersialiserad kontext. Teorin om medielogik kompletterar detta genom att ge ett perspektiv på hur format och mediets tekniska och kommersiella villkor påverkar vilka roller som syns i innehållet.

5. Metod

I följande avsnitt presenteras uppsatsens metod, urvalsprocessen samt det analytiska upplägget. Dessutom analyseras validiteten och tillförlitligheten.

5.1 Kvalitativ innehållsanalys

I denna studie kommer vi att använda oss av en kvalitativ innehållsanalys för att besvara våra frågeställningar. Metoden är lämplig eftersom vårt syfte handlar om att tolka hur journalistiska roller uttrycks i två olika format, snarare än att mäta frekvenser eller fördela kategorier utifrån större datamängder. Esaiasson et al. (2017) nämner flera skäl till varför den kvalitativa metoden många gånger är att föredra framför den kvantitativa. I ett innehåll är det ofta vissa avsnitt som är mer betydande än andra och att det eftersökta i innehållet kan ligga dolt "under ytan". Sådana underliggande betydelser kan endast tas fram genom djupare läsning med hjälp av analytiska verktyg, vilket direkt svarar mot vårt syfte.

Ekström och Johansson (2019) betonar också att kvalitativ analys lämpar sig när forskaren vill undersöka hur medietexter eller samtal skapar mening genom språkliga, narrativa och diskursiva val. Detta ligger nära vår studie, där olika indikatorer på journalistiska roller kräver tolkning av hur journalister formulerar kritik, identifierar ansvar, skapar nationella narrativ eller använder underhållande inslag. Dessa dimensioner är just sådant som kan upptäckas genom en kvalitativ, djupare analys av innehållet.

5.2 Material och urval

Valet av att just undersöka Sportbladet och Fotbollsmorgon närmare grundar sig i att de representerar två distinkta former av sportjournalistik. Sportbladet, en av Sveriges mest inflytelserika sportredaktioner, utgör ett centralt exempel på traditionell, textbaserad journalistik. Medan Fotbollsmorgon är ett av de mest etablerade svenska exemplen på ett modernt, digitalt och samtalsdrivet format. Tillsammans möjliggör de en relevant kontrast för att undersöka hur journalistiska roller uttrycks i olika medielogiker. Det empiriska materialet består av 15 artiklar från Sportbladet och tio programsegment från Fotbollsmorgon som behandlar Sveriges fiasko i VM-kvalet. Antalet har valts för att ge tillräcklig variation i innehållet men samtidigt hålla materialet hanterbart för en kvalitativ innehållsanalys.

Urvalet genomfördes som ett strategiskt urval, vilket i denna studie innebär att materialet valdes ut med syftet att möjliggöra en jämförande analys av journalistiska roller i två olika medieformat under en och samma "nyhetshändelse". Esaiasson et al. (2017, s. 159) förklarar hur strategiskt utvalda fall inte representerar hela populationen, men genom att senare analytiskt generalisera resultaten kopplat till en teori, kan vissa aspekter förväntas säga något betydande för närliggande fall i populationen. En avgörande del i urvalsprocessen har varit att göra en rättvis representation mellan formaten. Eftersom det är två olika medium, textbaserat och rörlig bild, har vi behövt matcha enheterna utifrån funktion snarare än form.

Vi valde att endast inkludera material som direkt behandlar landslagets prestation, reaktioner eller analyser. Artiklar om spelare i en kontext utanför landslaget, korta notiser och segment där landslaget endast nämns i förbifarten exkluderades. Sådana formella, informerande texter möjliggör utrymme för helt andra roller, vilket inte blir en rättvis jämförelse med Fotbollsmorgons mer tolkande natur. Från Sportbladet valdes istället krönikor, analyser och nyhetsartiklar där journalisten på något sätt tolkar och värderar lagets prestation. Ett förtydligande är att nyhetsartiklarna som är informerande men som samtidigt uttrycker något värderande av landslagets prestation också då är att anse som en form av tolkande.

Från Fotbollsmorgon identifierades längre sammanhängande segment där programledare eller panelen diskuterade landslagets insats på ett liknande tolkande och analytiskt sätt. Genom att selektera material där båda formaten utför samma typ av journalistiskt arbete, att beskriva, analysera och bedöma landslaget, har vi skapat ett urval som är innehållsmässigt jämförbart. Detta strategiska urval gör det möjligt att analysera hur journalistiska roller uttrycks i två olika format utan att jämförelsen snedvrids av mediespecifika skillnader.

Vidare avgränsade vi tidsperioden till september-oktober 2025, då landslaget genomförde två VM-kvalsamlingar. Vi valde just denna period eftersom att fiaskot fick omfattande medial uppmärksamhet. Det korta men intensiva tidsintervallet möjliggör identifiering av generella mönster i materialet. Genom att välja en annan tidsperiod hade vi fått större spridning i innehållet och svårare att jämföra. Nu får vi en konkret händelse som respektive medium ägnade majoriteten av sin rapportering åt, vilket ger mer relevant jämförande material.

Under bägge samlingar spelades matcherna på en fredag och en måndag. För att fånga den samlade rapporteringen kring alla fyra matcher valde vi att analysera veckan efter respektive match, då mediebevakningen är som mest intensiv och inkluderar både reaktioner, analyser och uppföljningar. Tidsperioderna för urvalet blir därmed måndag 8 september–fredag 12 september för den första samlingen samt måndag 13 oktober–fredag 17 oktober för den andra. Det exakta materialet återfinns under bilagorna.

Vad som faller sig naturligt är att vi inte behövde göra ett omfattande urval, rent programmässigt, vad gäller Fotbollsmorgon. Här kunde vi inkludera alla tio livesända avsnitt (måndag-fredag). Lördagsavsnitten exkluderades då de är förinspelade, mer lättsamma och ofta bygger på featureformat som inte lämpar sig för vår analys. Den största utmaningen låg i att, rent praktiskt, göra själva urvalet bland Sportbladets artiklar. Vi bestämde oss på förhand för att välja material från olika dagar, en artikel för varje dag likt Fotbollsmorgon, för att få variation i kontext, händelse och vinkling. Själva sökningen gjordes genom att använda Sportbladets förbestämde tagg “Herrlandslaget i fotboll” varpå vi utifrån våra träffar gjorde ett urval, utifrån ovan nämnda kriterier, under de två veckorna.

Det är viktigt att notera vissa begränsningar. Fotbollsmorgon representerar inte nödvändigtvis alla moderna sportprogram och poddar, vilket skulle kunna påverka generaliserbarheten av resultaten. Samtidigt anser vi att Fotbollsmorgon är en så pass stor aktör på frammarsch,

vilket vi också redovisade i bakgrunden. De upprätthåller en hög grad av seriositet och vi anser att det utgör en tillräckligt stabil grund för att motivera valet av program.

5.3 Analytiskt upplägg

Efter urvalsprocessen anpassade vi Mellados (2015) koncept om rollprestationer utifrån vårt material för att kunna besvara hur rollerna; watchdog, loyal-facilitator och infotainment faktiskt tar form i innehållet. Dessa roller har tydligt definierade kännetecken i teorin och fungerar därför som en deduktiv ram i vår analys. Med deduktiv menas här att kategorierna inte växer fram ur materialet, utan att vi utgår från teorin för att identifiera vilka språkliga och innehållsliga uttryck som indikerar vilken roll som realiseras. Samtidigt möjliggör analysmodellen att samma enhet kan innehålla flera roller parallellt.

För att kunna besvara våra frågeställningar, hur rollerna uttrycks och vilka som är mest framträdande i respektive medium, genomförde vi analysen i flera steg. Först läste vi igenom samtliga artiklar och tittade igenom alla utvalda programsegment för att skapa en övergripande förståelse av materialet. Under denna genomgång markerade vi alla uttryck, formuleringar och handlingar som kunde kopplas till någon av de tre rollprestationerna.

I nästa steg kodade vi de markerade partierna genom att sortera dem under respektive kategori: watchdog, loyal-facilitator eller infotainment. För att säkerställa ett systematiskt och likvärdigt kodande mellan de två formaten använde vi ett gemensamt kodschema. Kodschemat möjliggjorde att artiklar och rörligt material kunde analyseras på samma premisser, trots skillnaderna i format. Tabellen nedan visar de indikatorer som använts i kodningen samt hur dessa kopplats till respektive tema.

5.3.1 Tabell över teman och indikatorer

TEMA	UNDERTEMA	INDIKATORER
Watchdog	Granskning av makthavare Kritik	uttrycker kritik, negativ ton, krav på förändring, skuldbeläggande, avstånd från supporterperspektiv, rapportering om processer, experter, ansvarsutkrävande, avslöjanden
Loyal-facilitator	Stödjande och framtidstro Patriotiska inslag	stödjande resonemang, framtidstro, förmildrande av ansvar, "vi" i förhållande till landslaget, legitimerar röster, tradition, kultur
Infotainment	Underhållning Stilistiska grepp	humor, personlighet, lättsam jargong, känslor, ordval, metaforer, överdrifter, ironi, sarkasm, sensation

5.4 Intern och extern validitet

Utifrån Esaiassons et al. (2017) kan validitet som begrepp kortfattat förstås som i vilken utsträckning studien mäter det den avser att mäta. Den interna validiteten rör hur väl våra slutsatser är förankrade i det empiriska materialet och om tolkningarna av det begränsade urvalet är välgrundade. Extern validitet handlar i sin tur om möjligheten att generalisera resultaten till andra sammanhang eller en större population.

Vad gäller studiens interna validitet har flera åtgärder vidtagits för att säkerställa att analysen är så välgrundad som möjligt. Analysen bygger på ett strategiskt och tydligt avgränsat urval, vilket innebär att studien inte syftar till att uttala sig om sportjournalistik i allmänhet, utan om de mönster som framträder i det analyserade materialet.

För att stärka den interna validiteten har kodningsprocessen genomförts med tydligt definierade analytiska kategorier, förankrade i det teoretiska ramverket om journalistiska roller. Analysschemat och indikatorerna har tillämpats konsekvent på materialet, och tolkningarna har kontinuerligt relaterats till både teori och empiri. Genom denna systematik och transparens har studien strävat efter att minska risken för godtyckliga tolkningar och säkerställa en tydlig koppling mellan forskningsfrågor, resultat och analys.

Den externa validiteten i vår studie är visst sätt begränsad, eftersom urvalet är strategiskt och omfattar ett specifikt tidsintervall, ett enskilt idrottsevenemang och två utvalda medieformat. Resultaten kan därför inte generaliseras till all sportjournalistik och framför allt inte till situationer där landslaget presterar bra. Men den kan säga något om rapportering i sportslig motgång och kan dessutom ge analytiska insikter som är relevanta för liknande jämförelser mellan traditionella och digitala format.

5.5 Tillförlitlighet

Med tillförlitlighet menar Ekström och Johansson (2019) att det som anges i en studie är riktigt. Alltså om metoden är genomförd på ett korrekt sätt, inte innehåller felkällor och tillämpas konsekvent genom hela analysen, är studien att anse som tillförlitlig. Eftersom kvalitativa analyser innebär en viss grad av tolkning har vi arbetat systematiskt för att stärka studiens tillförlitlighet. Först utformades ett tydligt kodschema baserat på Mellados (2015) definitioner, vilket säkerställer att kategorierna har en tydlig teoretisk förankring och inte konstrueras ad hoc. Dessutom har vi dokumenterat kodningsprocessen, inklusive eventuella motiveringar för tveksamma fall, vilket gör analysen mer transparent och möjlig att följa.

Vi är samtidigt medvetna om att reliabiliteten i kvalitativa analyser aldrig kan vara lika hög som i strikt kvantitativa studier, men genom transparens i det analytiska upplägget och den tydliga teoretiska förankringen strävar vi efter att uppnå så hög tillförlitlighet som möjligt.

5.6 Etiska överväganden

Det råder inga etiska överväganden i denna studien, då vårt material kommer från öppna och publicerade källor på Sportbladet och Fotbollsmorgon. Vi har valt att inte ange namn på medarbetarna i Fotbollsmorgon och Sportbladet, när vi har kodat deras citat. Det ansågs inte relevant att individualisera de olika personerna för att själva syftet med undersökningen är att studera medierna och inte enskilda journalister. Inte heller andra medverkande i exemplen som exempelvis gästerna i Fotbollsmorgon eller intervjuade personer i Sportbladet har angetts med namn, eftersom vi inte undersöker vad de säger.

5.7 Bortfall

Vad gäller Fotbollsmorgon kunde vi, som planerat, inkludera alla tio program. Det fanns helt enkelt ett segment med analys av landslaget från varje enskilt avsnitt. När det kommer till artiklarna på Sportbladet blev det ett visst bortfall. På två dagar under vår tidsperiod för urvalet hade det inte publicerats några artiklar som direkt berörde landslaget. Vi valde då att inkludera mer än en artikel från andra dagar, dagar då rapporteringen var mer intensiv. Vi menar på att det inte ska påverka våra resultat.

En annan brasklapp här är att gästerna och intervjupersonerna, i både Fotbollsmorgon och Sportbladet, har fått mycket utrymme i programmen och artiklarna. Men vad gäller dessa delar vill vi förtydliga att vi inte har inkluderat vad gästerna säger. Vi har snarare fokuserat på de större dragen, det vill säga vilka intervjupersoner som har bjudits in för att prata och vilka frågor journalisterna ställer till dem.

6. Resultat & Analys

I detta avsnitt presenteras studiens resultat i kombination med analys. Resultaten struktureras utifrån Mellados (2015) tre rollprestationer: watchdog, loyal-facilitator och infotainment, samt våra underliggande teman. Analysen är integrerad i resultatdelen som bygger på de kodade enheterna och som illustreras med representativa exempel från materialet. Även professionaliseringsteori och teorin om medielogik används för att tolka och förstå resultaten.

För tydlighetens skull hänvisas exemplen från materialet till studiens bilagor där artiklarna från Sportbladet är numrerade i tidsmässig fallande ordning utifrån "1A", "2A", och så vidare. Detsamma görs med programmen på Fotbollsmorgon, fast med bokstaven "B".

6.1 Watchdog

Empirin visar att både Sportbladet och Fotbollsmorgon intar rollen som watchdog i sin bevakning av det svenska herrlandslaget, särskilt i sportslig motgång. Vi bryter nu ner resultaten utifrån underteman för att närmare beskriva våra upptäckter.

6.1.1 Kritik och krav på förändring

Granskningen av makthavare utgör som tidigare nämnt den egentliga grundpelaren i Mellados (2015) dimension av rollen "watchdog". Men underliggande indikatorer på rollen är bland annat att journalister uttrycker kritik och ifrågasätter makthavarna, vilka i detta fallet som tidigare nämnt är Svenska Fotbollsförbundet (SvFF), förbundskaptenen Jon Dahl Tomasson och övergripande landslagsledning med fotbollschefen Kim Källström i spetsen.

På Sportbladet uttrycks kritiken och kraven på förändring genom krönikor från Sportbladets journalister, men man tar även med andra röster som uttrycker sig kritiskt mot herrlandslaget. De analyserade krönikorna på Sportbladet går att likna med när Fotbollsmorgons panelmedlemmar sitter fritt och diskuterar. Krönikörerna står här tydligt för sina egna värderingar och riktar kritik mot förbundskaptenen: "Jon Dahl Tomasson fick köra sin vision hela vägen ut för ett stup, utan att någon ställde sig upp och sa emot. Det får inte hända igen" (7A). "Jon Dahl Tomasson kan omöjligt leda det här laget en dag till" (9A).

I en av artiklarna på Sportbladet diskuterar en panel bestående av tidningens sportjournalister chanserna för ett svenskt VM-deltagande och håller en överlag negativ och pessimistisk ton kring detta: "Som det ser ut nu är det inte troligt att det blir VM. Tio procent". En annan journalist menar: "Med ett kortsiktigt förbundskaptensbyte likt det jag föreslog – typ 20 procent. Utan det? Fem procent? Eller är det för högt?" (8A).

I det studerade materialet från Fotbollsmorgon märker man att graden av rollen som watchdog ökar i takt med att landslagets prestationer och resultat fortsätter vara svaga genomgående under VM-kvalets framfart. Kraven på förändring hårdnar, ifrågasättandet ökar och en i allmänhet mer negativ ton präglar samtalet om landslaget. I det första analyserade

programmet från Fotbollsmorgon, efter 1-1 mot Slovenien, ställer programledaren frågan: “Sverige då, går man till VM?” varpå den övriga panelen svarar “ja” (1B). Detta kan jämföras med diskursen en månad senare: “Ett helt land är överens, han (förbundskaptenen Jon Dahl Tomasson) ska ju bort” (6B).

Innan Jon Dahl Tomasson hade fått sparken diskuterade bland annat Fotbollsmorgon vilka tränare de hellre hade velat se leda det svenska landslaget: “Vi är tre som vill bli av med honom (Jon Dahl). Men då måste vi också komma med alternativ” (3B). Diskursen präglas av diskussioner som: “Vi kommer inte att gå till VM med det här spelet, då måste man byta förbundskapten” och “Vi kan inte prata om enskilda spelare, det är ett systemfel” (2B).

I en intervju med en svensk framstående sportjournalist ställer programledaren frågor som: “Källströms position då, vad tycker du om den?” (2B). Kritiken mot förbundets fotbollschef Kim Källström och hans beslut att fortsätta stötta Jon Dahl Tomasson blir också uppenbart hårdare längre fram under VM-kvalet: “Källströms legacy står på spel, agerar han inte nu så raserar allt han gjort för svensk fotboll” (6B).

Empirin visar att förbundskaptenen Jon Dahl Tomasson och även fotbollschefen Kim Källström genomgående får utstå hårt ifrågasättande och kritik. Både Fotbollsmorgon och Sportbladet målar alltså upp dessa makthavare som den utpräglade motståndaren och anledningen till landslagets sportsliga fiasko. Utifrån Mellados (2015) definitioner får detta anses som ett tydligt kännetecken för att båda medium praktiserar rollen som watchdog.

Sportbladet framstår i materialet som mer konsekvent kritiskt. Journalister och krönikörer på tidningen förhåller sig till professionella ideal som granskning, medan Fotbollsmorgon har ett mer utpräglat supporterperspektiv. Men vad som är intressant här, vilket vi också ser i materialet, är hur Fotbollsmorgon hanterar uppståndelsen kring landslaget som uppstod i samband med alla förluster. På förhand skulle man, utifrån tidigare forskning som beskriver online sportjournalistik som “lekavdelningen” (McEnnis, 2020), kunna tänka sig att panelen bara säger att allt är dåligt, driver om hur dålig tränaren och laget är. Det stämmer delvis genom att det överlag är en negativ och därigenom underhållande ton som genomsyrar pratet, men Fotbollsmorgon gör ett gediget försök att förklara innebörden av det som händer och söka svar på varför det svenska landslaget inte lyckas prestera och vinna fotbollsmatcher.

Detta görs genom panelmedlemmarna emellan då de diskuterar lagets prestationer, förbundets processer och genom att bjuda in professionella journalister för ännu djupare analys. Men framför allt är det förbundskaptenen och hans arbete som kritiserar och ifrågasätts.

6.1.2 Granskning av makthavare

Då avsnittet ovan handlade om kritik och ifrågasättande ska vi nu mer precist presentera resultatet kring hur granskningen av makthavare sett ut i praktiken på Sportbladet och Fotbollsmorgon. Detta leder oss in på en indikator på rollen som watchdog som är huruvida användningen av externa experter kan ses som ett sätt att möjliggöra kritisk granskning.

Sportbladet jobbar förstås med utsända reportrar på arenorna, som direkt efter slutsignal kan ställa kritiska frågor till tränaren och spelarna. “Yasin Ayari blir smått upprörd när han får frågan om Tomasson är rätt person att leda landslaget” (3A), skriver en journalist på Sportbladet. Men en del av materialet på Sportbladets webbsida bygger också på återanvändning av vad som sagts i andra poddar: “Bryr de sig lika mycket?” säger Svensson i podcasten “Studio Allsvenskan” (13A). Sportbladet använder sig också av vad sportjournalister inom andra mediehus sagt om landslaget. Detta liknar Fotbollsmorgon som stationerat utgår från sin studio rent fysiskt, men som bjuder in erkända och högaktade sportjournalister och fotbollsexperter för att belysa problemen.

Fotbollsmorgon genomför exempelvis en granskande intervju med en central makthavare i form av Simon Åström, Svenska Fotbollförbundets ordförande (8B) i samband med att Jon Dahl Tomasson fått sparken. Det är inte en avslappnad samtalsintervju som Fotbollsmorgon i många andra fall använder sig av, utan det är strukturerat med flera skarpa frågor: “Ni måste ha funderat på vilket typ av ledarskap ni ser framför er?”. Frågorna handlar också om vilka typer av egenskaper förbundet söker i sin nästa förbundskapten, och om kandidater från andra länder fortsatt är intressanta.

Panelen ställer dessutom Simon Åström frågor om arbetet att anställa en ny tränare och vad de olika makthavarna på förbundet har för roller i processen, genom frågor som: “Hur går processerna nu på förbundet?” och “Vad är egentligen generalsekreterarens roll?”. Intervjun är onekligen en seriös sådan, vilket följande fråga från programledaren till ordförande Åström visualiserar: “Varför mår ni så dåligt, vad är problemet med svensk landslagsfotboll just nu?”.

Att Simon Åström i första hand väljer att ställa upp på en sådan intervju visar någonstans att Fotbollsmorgon är erkända och har tillräckligt med “mandat” för att genomföra den granskade typen av sportjournalistik. Detta visar hur Fotbollsmorgon lyckas med den kritiska aspekten, genom de kritiska frågorna som ställs, vilket också är frågor som inte skiljer sig särskilt mycket från de som etablerade journalister på Sportbladet ställer till makthavare.

Detta kan förstås genom vad Wiik och Nygren (2024) säger om hur man idag kan prata om “mediearbetare”. Journalister kan ena dagen, i ett visst format, stå för underhållande, lätt samt innehåll. För att en annan dag, i en annan situation, koppla på en “granskande” lins och agera enligt helt andra professionella ideal. Denna rollflexibilitet gör det möjligt för ett format som Fotbollsmorgon att vara granskande, när omständigheterna kräver det. Intervjun med Simon Åström illustrerar också detta tydligt.

När det kommer till den grävande journalistiken och hur respektive medium jobbar med olika uppgifter och “avslöjanden” upptäcks vissa skillnader. I samband med att förbundskaptenen fick sparken publicerade Sportbladet en artikel som avslöjar detaljerna till beslutet: “*Spelet bakom: Därför sparkades Jon Dahl Tomasson*” (12A). Artikeln är ett exempel på “investigative reporting” som är en tydlig indikator på rollen som watchdog. Några dagar

senare publicerades ytterligare en artikel som följer upp efterspelet och hanterar uppgifter om en eventuell ny förbundskapten: *“Uppgifter: Graham Potter är huvudspår”* (14A).

Utifrån materialet görs ingen upptäckt som visar på att Fotbollsmorgon direkt skulle arbeta med avslöjande journalistik. Men uppgifterna om Graham Potter som Sportbladet behandlar i sin artikel tar Fotbollsmorgon också del av i sina sändningar. I ett av programmen diskuterar panelen vad de tycker om det: *“Detta vore blytungt. Han är beredd att kavla upp ärmarna”* (10B). Detta kan också förstås genom vad Strömbäck (2024) säger om medielogiken, att det i dagens medielandskap har blivit möjligt att bevaka konkurrenterna och nyttja deras nyhetsurval. Detta kan i sin tur ses som ett bidrag till att rollen som watchdog även blir möjlig att praktisera för format likt Fotbollsmorgon, genom återrapportering av vad andra medier har gjort för granskningar eller avslöjanden.

Indikatorn om bevakning av administrativa processer tar sig uttryck i båda formaten. Detta blir särskilt tydligt i intervjun med förbundsordförande Simon Åström, där Fotbollsmorgon ställer frågor om rekryteringsprocessens struktur och de olika beslutsnivåerna inom förbundet. Sportbladet behandlar samma processer, men i textform och ofta med mer fokus på vad som sker internt snarare än på hur makthavarna själva beskriver situationen.

6.2 Loyal-facilitator

Enligt Mellados (2015) dimensioner av rollen som loyal-facilitator, föreligger det en sorts relation mellan journalisterna och makthavare. I detta fall, när det kommer till sport, blir det egna landslaget och nationen i övrigt det som journalisterna förhåller sig till. Eftersom vår studie bygger på landslagsbevakning, uttrycks rollen därför tydligt på flera olika sätt.

6.2.1 Stödjande och framtidstro

På förhand ansåg vi att sättet som Sportbladet respektive Fotbollsmorgon förhåller sig till landslaget skulle kunna säga något om rollen. Utifrån Mellados (2015) dimensioner av loyal-facilitator-rollen använde vi en indikator om “vi” används i förhållande till landslaget. Med detta menar vi hur ordet används när journalisterna pratar om det svenska landslaget.

På Sportbladet, framför allt i nyhetsartiklarna, förekommer inte “vi” över huvud taget men i krönikor dyker det upp. Krönikörerna blir då stödjande i rollen utifrån ett supporterperspektiv men inte som en del av själva laget, som Fotbollsmorgon gör. Det syns tydligt i tidningens krönikor med citat som *“Där är vi nu, efter arton månader med Tomasson. De glömde bort hur man spelar försvarsfotboll, och till slut visste de inte hur man anfaller heller.”* (9A). Skribenten gör skillnad på vem som är vad då hen själv identifierar sig med supportrarna och “vi”, och därefter skriver ut “de” som själva laget med tränare och spelare. På detta sätt blir det lättare att kritisera landslaget när man själv inte blir en del av problemet.

Andra exempel på ett tydligt “vi” och “de” syns i dessa citat från Sportbladets krönikor: *“De förtjänar det här, varje liten bit av det. Sverige förtjänar bara skammen”* (2A) och *“Vad kan vi*

kräva av den här kvällen?” (1A). Här förtydligar skribenten att “de” är just Sverige som i detta fallet beskriver landslaget. “Vi” blir krönikören själv där hen inkluderar sig i supporterfällan som kräver resultat i matchen.

Fotbollsmorgon använder “vi” istället för “de” genomgående när man talar om det svenska landslaget. På så vis inkluderar man sig själva i lagets situation och prestationer vilket gör att panelen inte framstår som externa observatörer utan som en del av samma gemenskap som supportrar och nationen, vilket skapar närhet och identifikation med publiken. Användningen av “vi” följer också en etablerad tradition inom bevakningen där landslaget betraktas som ett nationellt projekt som “alla” är del av.

Det finns flertalet exempel på detta från Fotbollsmorgon. Bland annat när panelen uttrycker följande om Sveriges chanser på seger: “Ja, ja, det löser vi” eller “Den ska vi bara vinna, Kosovo ikväll” (1B). Fotbollsmorgon använder här “vi” för att positionera sig inom samma kollektiva gemenskap som det svenska landslaget och även dess supportrar. Genom att inkludera sig själva i lagets kommande prestationer snarare än att tala om laget som en separat aktör förstärker panelen ett lojalt och supporter-nära perspektiv. Detta ligger i linje med Mellados (2015) roll som loyal-facilitator. Denna användning av “vi” skapar en känsla av samhörighet där både panel och publik blir del av “det svenska projektet”.

Andra indikatorer vi valt att lyfta fram utifrån Mellados (2015) roll loyal-facilitator är framtidstro och förmildrande av ansvar. Genomgående är det som tidigare nämnt tränaren och förbundet som får utstå kritik och som tillskrivs ansvar. Åt andra hållet står spelarna och deras individuella prestationer. Spelarna får inte utstå i närheten av den kritik som tränare och övrig ledning får, utan blir till och med försvarade och uppmuntrade i vissa fall. Detta syns bland annat i en artikel på Sportbladet där journalisten skriver: “Jag ser framför mig att Sverige gör sina mål i kväll, att de pressar sig till tillräckligt många lägen för att borra hål i den kosovanska hemmakuttern“ (1A).

Ett annat exempel på uppmuntran och framtidstro inom Sportbladet är när sportjournalisterna på tidningen skulle ge sin bild av hur stor chans Sverige anses ha att kvalificera sig för VM. Då yttrade sig en av journalisterna på ett uppmuntrande sätt: “Men det är inte heller skräckinjagande motstånd som behöver vänta” och “Med Kulusevski tillbaka så ökar chanserna för ett VM-slutspel” (8A).

På Fotbollsmorgon följer bland annat en diskussion kring vilka spelare som borde starta nästa match eller inte. Ett exempel är målvakten som stod för en tavla i den första matchen. Det blev en väldig diskussion i media kring just detta, om vilken målvakt som borde spela nästa match. Snacket i avsnittet präglades av åsikter som “Såna där tavlor händer ju alla liksom” och “Tavlor kan hända, ge honom chansen igen. Han kommer att vara bättre ikväll” (1B).

Det visar på att spelarna inte får stå som ansvariga för förlusterna, på samma sätt som tränaren och ledningen får göra. Vidare finns det andra inslag i Fotbollsmorgons program

som indikerar på rollen. När Jon Dahl Tomasson fick sparken och Graham Potter tog över ansvaret rådde det åter positiva tongångar kring landslaget igen: “Klockrent, man har fått höra att han är grym på att få ihop en grupp” (10B). Det visar på en sorts framtidstro på att Graham Potter eventuellt skulle kunna leda det svenska landslaget till VM.

6.2.2 Patriotiska inslag

En annan indikator på rollen som framträdde i innehållet var det om patriotism, och mer specifikt kommunal patriotism. I vårt material tillämpas det när journalister visar lojalitet till historien om det svenska landslaget och hänvisar till den kultur det svenska landslaget har haft traditionellt sett (Mellado, 2015).

Ett citat från Sportbladet som tyder på patriotiska inslag är: “Så kan vi alla njuta av de gamla goa mästerskapsomrarna igen”. Krönikören fortsätter sedan med frågan: “Men finns de spelarna fortfarande?”, han för alltså ett resonemang om att dagens spelare i landslaget inte är kapabla (10A). Dessa citat tyder på patriotism, eftersom krönikören använder sig av historia som hyllar det svenska fotbollslandslagens tidigare resultat, vilket är ett exempel på vad Mellado (2015) definierar som kommunal patriotism, att visa lojalitet till landets tradition.

I en annan av Sportbladets artiklar låter till och med journalisten en fotbollshistoriker få utrymme i texten som förklarar hur “fiaskot saknar historiskt motstycke” (11A). Det visar att Sportbladet går tillbaka i historien för att hitta jämförande exempel, men till slut konstateras det att det svenska landslaget var bättre förr. I ytterligare en artikel i Sportbladet, intervjuas flera tidigare landslagsspelare och då tillkommer frågor som: “Vad är problemet med dagens landslag?” och ”Hur ser du på dagens spelare i landslaget?” (15A). Dessa frågor kan också utifrån Mellado (2015) förstås som patriotiska eftersom att frågorna betonar just “dagens” och jämför med hur det var förr, speciellt med tanke på valet av intervjupersoner.

I ett av avsnitten i Fotbollsmorgon där pratar panelen om potentiella ersättare till dansken Jon Dahl Tomasson upptäcks också patriotiska inslag. Ett norsk alternativ till tränare nämns i förbifarten, varpå programledaren brister ut: “Vi kan inte gå från en dansk till en norsk. Vi behöver ett svenskt alternativ” (8B). Det går direkt i linje med vad Mellado (2015) menar med den kommunala patriotismen i rollen som loyal-facilitator. Ett annat citat i Fotbollsmorgon som kan kopplas till att man värnar om sitt lands kultur och tradition är när programledaren frågar en gäst: “När Sverige plockar in något utifrån och kastar bort det vi inom svensk fotboll någonstans är fostrade med, vad tänker du kring det vägvalet?” (2B).

En annan indikator från Mellado (2015) som vi sökte efter i materialet var hur journalisterna jämför Sverige och dess framsteg med andra länder. I samband med en match resonerade krönikören på Sportbladet om vad de svenska fansen kunde förvänta sig av kvällens match: “Tre poäng, förstås, det är inte förhandlingsbart längre. Kosovo är ett lag som förtjänar respekt... Men allt annat än vinst i kväll skulle få hela Tomasson-doktrinen att gunga” (1A). Där kan man också se synen som journalisten har gentemot Kosovo som fotbollsland, alltså att Sverige bara ska gå segrande ur matchen. Efter själva matchen publicerades det återigen

en krönika, med ett ytterligare exempel på en jämförelse mellan Sverige och ett annat land: “Månen hänger full och vacker över en liten arena i en liten huvudstad, där ett litet fotbollsland med intelligens och moral kört över ett gäng stjärnor som inte längre vet vilka de är” (2A). I citatet definieras Kosovo som ett litet fotbollsland medan Sverige beskrivs som ett gäng stjärnor, vilket tolkas som att Sverige är i överordnad gentemot Kosovo.

I Fotbollsmorgons program är ett återkommande mönster i samtalet att Sverige står “överordnat” andra länder, framför allt i samband med matchen mot Kosovo måndagen den 8 september: “Den ska vi bara vinna, matchen mot Kosovo ikväll” (1B). Trots att Sverige inte har presterat finns fortfarande en övertygelse om att laget är betydligt bättre än Kosovo. Man jämför på så sätt Sverige med ett annat land. Trots att Sverige förlorar matchen så fortsätter ett liknande samtal i programmet dagen efter: “Kosovo, alltså Kosovo!? Vad är det för jävla land? Folk vet knappt vart det ligger någonstans” (2B).

Under ett avsnitt i Fotbollsmorgon diskuterar panelen kring alternativa startelvor i de kommande matcherna, och även vilken ny förbundskapten som ska leda det hypotetiska laget. Efter att ha visat sin uppställning säger programledaren: “Detta är ett fint, balanserat, bra landslag värdigt vår fina nation, med det sagt: Bort med danskjäveln” (3B). Det visar prov på ytterligare ett exempel från Fotbollsmorgon där man har Sverige i jämförelse med andra länder, i detta fallet Danmark, eftersom Sverige beskrivs som “vår fina nation” medan Jon Dahl Tomasson blir kallad “danskjävel”.

6.3 Infotainment

Det är tydligt att rollerna intas parallellt, man kan inta rollen som watchdog samtidigt som det görs på ett underhållande sätt. Av denna anledning blir många av exemplen som kan bedömas som granskande även vara underhållande, med inslag av personliga anekdoter, metaforer, sarkasm och överdrifter.

6.3.1 Underhållning

Sportbladet har i en av deras krönikor ett tydligt stycke med underhållning där författaren beskriver miljön i staden Pristina: “I vägrenen fladdrar stora reklamtavlor förbi, och några av dem känner jag igen: Granit Xhaka, med örning och en energidricka i handen. Sloganen Ku ka më mirë (“Vad kan vara bättre?”) förstås av alla – fortsättningen lyder se me qenë shqiptar (“...än att vara alban”)” (1A). Det kan man också se som ett spektakulärt inslag som egentligen inte är relevant för själva artikeln, speciellt den delen som är på albanska är tydligt för underhållningens skull, för att öka dramaturgin.

En annan artikel i Sportbladet bygger nästan helt och hållet på underhållning där femton stycken, enligt artikeln, kända profiler från Sverige får frågan: “Om förbundskapten Jon Dahl Tomasson är rätt man att leda Blågult vidare” (4A). Att dessa personer får förklara sin åsikt om detta, kan man koppla till personifiering. Enligt Mellado (2015) är en del av rollen som infotainment att fokusera på individers personliga egenskaper, alltså personers liv utanför det

offentliga intresset som exempelvis hobbys. Eftersom de kända profilerna inte är associerade med fotboll blir det att de blir tillfrågade om något utanför det egentliga offentliga intresset.

I ett av Fotbollsmorgons avsnitt diskuterar panelen ett öppet krisbrev som svenska landslaget har skickat ut riktat till befolkningen. Fotbollsmorgon har även bjudit in en krisexpert som svarar på frågor kring brevet. Att överhuvudtaget ha en krisexpert som gäst kan ses som en typ av sensationalism, alltså att man lyfter fram ett ovanligt inslag och sedan även förstärker det med överdrifter. Vidare lyfter även en medlem i panelen sin uppfattning om brevet och jämför det med en hypotetisk privat skandal om att vara i ett förhållande med någon som har varit otrogen. “Din partner har varit otrogen men du har bestämt dig, vi ska ge det en till chans. Men låt mig vara bara några dagar, sms:a inte mig, skicka inga blommor. Jag kommer till dig när jag är redo” (4B). Det blir ett tydligt exempel på det som Mellado (2015) menar att skandal utgör ett uttryck för infotainment-rollen.

När Fotbollsmorgon intervjuar en inom den svenska sportjournalistiken prestigefylld gäst ställer programledaren frågan: “Backar du Källströms (SvFF:s fotbollschef) teori om att det här kommer leda till guld och gröna skogar” (2B). Tonen på den frågan är väldigt sarkastisk och det blir uppenbart att programledaren själv inte tror på sitt påstående i frågan, utan refererar till teorin som något som ska leda till guld och gröna skogar. Därför blir frågan att anse som underhållning på grund av det sarkastiska inslaget.

Dessa exempel från både Fotbollsmorgon och Sportbladet kan kopplas till Wiik och Nygren (2024) som menar på att journalister befinner sig i ett spänningsfält mellan professionella ideal och kommersiella krav. Det visar sig möjligen ännu tydligare i sportjournalistik, eftersom branschen är beroende av underhållningen. Därför kan det vara så att journalisterna inom sportjournalistiken lätt använder sig av grepp som indikerar på rollen infotainment och därigenom skapar dramaturgi och underhållning för publiken.

6.3.2 Stilistiska grepp

På Sportbladet är stilgreppen textuella och **genom** narrativ. Metaforer används för att rama in, såsom beskrivningen av Sveriges landslag som växlar mellan att “hamra gasen i botten eller glida fram i krypfart” (1A). Vidare syns hur journalisterna på Sportbladet aktivt arbetar med försiktigt värderande ord, exempelvis används “lär” och “nog” i en artikel som handlar om Kim Källströms reaktioner på alla avgångskrav (5A). Detta kan tolkas som ett sätt att behålla ett visst professionellt avstånd och undvika att explicit tillskriva motiv eller känslor.

Ett sådant försiktigare språk ligger nära den professionella journalistens försök till att till varje pris upprätthålla objektivitet, och att som Johansson (2024) menar: skilja fakta från åsikt. Sådant har inte Fotbollsmorgon i beaktning på samma sätt, vilket delvis kan förstås genom formatets logik. I ett muntligt, snabbt och samtalsdrivet format blir gränsen mellan analys, känslouttryck och underhållning svårare att upprätthålla. Därför framträder också ett mer direkt och värdeladdat språk, där deltagarna i högre grad färgar sina utsagor med

spontana reaktioner och personliga känslor, vilket ligger i linje med medielogiken (Strömbäck, 2024).

I andra fall på Sportbladet används mer sensationella formuleringar, såsom att förbundskapten Jon Dahl Tomasson är “den mest misslyckade satsning Sverige någonsin gjort på tränarsidan” (7A). Här blir metaforiken och överdriften ett sätt att skapa dramatik och förstärka krönikörens poäng. Likaså är formuleringen att Kosovo “klädde av” det svenska landslaget (6A) ett tydligt stilgrepp för att förstärka matchens narrativ. Det sensationella och användningen av överdrifter fortsätter i resonemanget om landslagets taktik: “Det är en slags narcissistisk idé om fotboll – som är så allvarligt att haverikommissionen redan borde ha bokat konferensrum i Solna” (2A).

Ett återkommande drag i det studerade materialet är hur journalistiska aktörer använder språkliga och retoriska stilgrepp för att skapa dramatik, närvaro eller ett mer underhållande uttryck. Detta går i linje med Mellado (2015) och hennes definition av rollprestationer, där journalistiska roller inte bara uttrycks genom vad som rapporteras utan även hur det görs. I både Fotbollsmorgon och Sportbladet identifieras uttryck som metaforer, sarkasm, överdrifter och värdeladdade ord, men de fyller något olika funktion beroende på formatet.

I Fotbollsmorgon används stilistiska grepp framför allt i form av sarkastiska kommentarer och kraftigt överdrivna utsagor. Tonen blir en del av programmets dramaturgi och dynamik. Efter att Sverige förlorat ännu en match, utropar programledaren trött: “Då kan vi väl ta upp vårt kära landslag igen!” (5B). Här markeras frustration men genom sarkastisk humor, vilket förstärker information genom underhållning som formatet tillåter. Ett liknande mönster syns i utsagan “Låt oss förlora, låt det här huset brinna ner” (7B), där programledaren helst ser Sverige förlora igen så att Jon Dahl Tomasson inte kan få annat än sparken. Överdriften fungerar som ett retoriskt grepp för att uttrycka uppgivenhet snarare än en faktisk ståndpunkt.

I diskussionen om en potentiell ny förbundskapten uttrycker en av deltagarna “Vi behöver en psykopat” (9B), vilket illustrerar hur Fotbollsmorgon ofta använder värdeladdade termer för att skapa effekt och driva samtalet framåt. Denna skillnad i hur stilistiska grepp används kan också förstås i relation till teorin om medielogiken (Strömbäck, 2024). Fotbollsmorgons direktsända format skapar utrymme för improvisation, jargong och snabba reaktioner, medan Sportbladets texter präglas av en logik som tillåter både språklig eftertanke och dramaturgiska förstärkningar. I båda fallen bidrar stilistiska grepp till att förstärka det underhållande uttrycket, men att uttrycken anpassas till respektive formats möjligheter och begränsningar.

6.4 Sammanfattande analys

Sammantaget visar analysen att journalistiska roller i Sportbladet och Fotbollsmorgon formas i ett tydligt spänningsfält mellan professionella ideal och kommersiella mål. Det ligger i linje med Wiik och Nygrens (2024) beskrivning av journalistiken som en semiprofession, där

yrkesideal som granskning och oberoende samexisterar med krav på tillgänglighet och att vara attraktiva för publiken.

I Sportbladets rapportering framträder en mer stabil och institutionaliserad professionalitet. Detta uttrycks bland annat genom ett mer konsekvent fokus på kritik och ansvar där förbundskapten och förbund hålls ansvariga för resultaten. Artiklarna bygger i hög grad på strukturerade analyser och tydliga källangivelser, vilket bidrar till ett mer formellt ochpräglat journalistiskt uttryck. De journalistiska rollerna präglas därför av kontinuitet och en tydligare formell distans jämfört med Fotbollsmorgon, något som kan förstås som ett uttryck för en starkare professionell kontroll över innehållet. Detta ligger nära dimensioner av professionalisering, som graden av autonomi och gemensamma normer i etiska riktlinjer och professionell integritet. Sportbladets artiklar präglas av ett konsekvent språkbruk och ett återhållsamt tonläge, vilket signalerar en gemensam professionell norm kring hur kritik formuleras.

Sportbladets format skapar därmed strukturella förutsättningar för att journalistiska roller som granskande och inslag av underhållning kan upprätthållas som konstanta och långsiktiga, snarare än situationsbundna. Detta hänger samman med mediets redaktionella organisering, där innehållet produceras inom tydliga genrer, exempelvis nyhetsartiklar och krönikor, vilka bär olika men återkommande funktioner. Den skriftliga formen innebär också längre produktionstid med möjlighet till redigering och faktakontroll. Tillsammans bidrar dessa faktorer till en mer stabil och förutsägbar professionell praktik, där de journalistiska rollerna inte förändras lika mycket utifrån den enskilda situationen, utan hålls samman av redaktionella normer och strukturer.

Fotbollsmorgon representerar istället en mer flytande och förhandlad professionalitet. I linje med Wiik och Nygren (2024) resonemang om deprofessionalisering visar analysen hur journalistrollen här rör sig mellan flera funktioner samtidigt; journalist, samtalsledare, expert och underhållare. Denna "förhandlade" professionalitet tar form i mötet mellan programmets underhållningsdrivna logik och de professionella idealen om kritisk granskning och ansvar. Professionaliteten är därmed inte frånvarande, men den är mer situationsstyrd och aktiveras selektivt. Detta synliggörs särskilt i intervjuer med centrala aktörer, där programledaren exempelvis kan ställa kritiska och innehållsligt kvalificerade frågor till makthavare, men samtidigt upprätthålla ett lättsamt och humoristiskt tonläge genom metaforer, skämtsamma kommentarer eller sarkasm.

Här blir professionaliteten "förhandlad" på så sätt att programledaren balanserar mellan att uppfylla journalistiska krav på ansvar, relevant kritik och saklighet, och att samtidigt möta formatets krav på tempo, personlighet och underhållningsvärde. Detta kan också förstås i relation till Wiik och Nygrens (2024) beskrivning av spänningsfältet mellan publicistiska ideal och kommersiella mål. Men snarare än att de professionella idealen försvinner i ett poddformat som Fotbollsmorgon, tycks de därför omformas och anpassas till formatets villkor, där granskning sker, men på ett mer dialogiskt, personligt och underhållande sätt.

Sammanfattningsvis kan skillnaderna mellan Sportbladet och Fotbollsmorgon förstås som uttryck för olika medielogiker. I linje med Strömbäck (2024) visar resultaten hur Sportbladets skrivna format möjliggör en mer stabil professionalitet där granskning och ansvarstagande upprätthålls inom fasta ramar. Fotbollsmorgon präglas istället av en mer situationsstyrd logik, där tempo, underhållning och personlig närvaro påverkar hur och när professionella ideal aktiveras. De professionella journalistiska rollerna blir därför mer flexibla och förhandlade i stunden, medan Sportbladets roller framstår som mer fasta och institutionellt förankrade.

7. Slutsats & diskussion

Under detta avsnitt kommer vi att besvara våra två forskningsfrågor som vi presenterade under syfte och frågeställningar. Därefter kommer vi diskutera uppsatsens resultat och jämföra med tidigare forskning. Avslutningsvis visar vi vad studien kan belysa utanför själva materialet och lyfter vad som behöver studeras vidare.

7.1 Slutsats

Denna studie har haft som syfte att undersöka hur journalistiska yrkesroller tar sig uttryck i Sportbladets och Fotbollsmorgons rapportering om det svenska herrlandslagets resultatmässigt svaga VM-kval 2025. Genom att analysera det empiriska materialet utifrån Mellados (2015) modell och tolka resultaten i relation till professionaliseringsteori och medielogik har studien bidragit till en fördjupad förståelse av hur journalistiska roller praktiseras i olika format. Metodologiskt har studien genomförts genom en kvalitativ innehållsanalys av textmaterial och programinnehåll, där rollerna watchdog, loyal-facilitator och infotainment har operationaliserats genom ett antal indikatorer.

Sammantaget visar studiens resultat att samtliga tre journalistiska roller är närvarande i båda medierna, men att de tar sig olika uttryck beroende på formatets logik och de villkor som omgärdar respektive medium. Rollen som watchdog framträder i både Sportbladet och Fotbollsmorgon, men uttrycks på olika sätt. I Sportbladet sker granskningen främst genom ett mer formellt och analytiskt språkbruk där ansvar lokaliseras tydligt och aktörer explicit hålls till svars. I Fotbollsmorgon tar watchdog-rollen istället en mer dialogisk form, där kritiska frågor integreras i ett personligt och underhållningspräglat samtal, men där makthavare ändå konfronteras och förväntas motivera sina handlingar.

Vidare visar resultaten att loyal-facilitator-rollen är starkt kopplad till bevakning av landslaget och dess nationella dimension, medan infotainment genomsyrar rapporteringen i båda medierna genom underhållande inslag och stilistiska grepp. De journalistiska rollerna samexisterar snarare än ersätter varandra, vilket pekar på en hög grad av rollflexibilitet inom samtida sportjournalistik. Detta ligger i linje med Mellados (2015) forskning, som visar att journalistiska roller inte är stabila eller ömsesidigt uteslutande, utan aktiveras parallellt och varierar beroende på situation. Nedan följer mer fördjupade slutsatser i relation till studiens två frågeställningar.

Utifrån Mellados (2015) teori om journalistiska roller framträder tydliga skillnader i vilka yrkesroller som är mest dominerande i Sportbladet respektive Fotbollsmorgon (Frågeställning 1). Samtidigt förekommer alla tre rollerna alltså parallellt med varandra i båda medierna. På Sportbladet är rollen som watchdog mest framträdande. Den kommer till uttryck genom en konsekvent kritik mot makthavare inom Svenska Fotbollförbundet, särskilt förbundskaptenen och den sportsliga ledningen, samt genom granskning av administrativa processer och publicering av avslöjande artiklar. Sportbladet arbetar med vedertagna journalistiska metoder

såsom undersökande, granskning och analytiska krönikor, vilket placerar tidningen nära de indikatorer som Mellado (2015) kopplar till watchdog-rollen.

Även om inslag av infotainment förekommer på Sportbladet, då framför allt i krönikor genom metaforer och överdrifter, är dessa ofta underordnade den granskande funktionen. Rollen som loyal-facilitator är närvarande men mer återhållsam, och tar främst form genom historiska referenser och framtidstro snarare än genom en tydlig identifiering med landslaget.

I Fotbollsmorgon är istället rollen som loyal-facilitator mest framträdande. Programmet positionerar sig tydligt inom en supporterdiskurs där panelen genomgående använder ”vi” i relation till det svenska landslaget. Detta skapar en stark identifikation med nationen och publiken, vilket är centralt i Mellados (2015) definition av loyal-facilitator. Patriotiska inslag, förmildrande av spelarnas insatser och framtidsorienterade resonemang förstärker denna roll ytterligare. Samtidigt är infotainment en starkt närvarande roll i Fotbollsmorgon, där humor, sarkasm, överdrifter och värdeladdat språk utgör en bärande del av programmets uttryck. Underhållningen är inte ett tillägg utan är en integrerad del av formatets logik.

Trots detta intar även Fotbollsmorgon rollen som watchdog, särskilt i perioder av sportslig motgång. Granskningen sker dock främst genom samtal, men även genom kritiska intervjuer och återrapportering av andra mediers avslöjanden snarare än genom egen undersökande journalistik. Detta visar att watchdog-rollen i Fotbollsmorgon är mer situationsbunden och flexibel, medan den i Sportbladet är mer förankrad och kontinuerlig. Samtidigt bekräftar resultatet våra förväntningar i problemformuleringen att programmet nödvändigtvis inte bara är underhållningsdriven utan även i viss mån kritisk och granskande genom watchdog-rollen.

Hur de journalistiska rollerna uttrycks i rapporteringen om Sveriges svaga VM-kval 2025 skiljer sig alltså mellan Sportbladet och Fotbollsmorgon (Frågeställning 2), både vad gäller tonläge, språkliga strategier och journalistiska arbetsmetoder. I Sportbladets rapportering tar de journalistiska rollerna främst form genom ett mer formellt och strukturerat uttryck. Kritiken formuleras ofta i ett sakligt och analytiskt språk, där argumenten stöds av statistik, tidigare beslut och expertutlåtanden. Även när värderande formuleringar förekommer hålls de inom ramen för språkligt etablerade normer, vilket bidrar till ett intryck av professionell distans och kontinuitet i granskningen.

I Fotbollsmorgon tar de journalistiska rollerna istället uttryck genom samtal, personlighet och utifrån vilken situation programledaren eller panelen befinner sig i. Man har inte samma eftertanke i sina utlåtanden, utan reflektioner, analys och kritik uttrycks oftast direkt eller i affekt. Den granskande funktionen anpassas därmed i relation till programmets underhållande format, snarare än genom en förutbestämd journalistisk struktur.

Sammantaget visar analysen att journalistiska roller inte enbart kan förstås utifrån deras närvaro eller dominans, utan också genom hur de tar sig uttryck i olika format och genrer. Sportbladet intar de olika rollerna genom stabila, institutionaliserade former, medan

Fotbollsmorgon uttrycker dem genom ett mer flexibelt, dialogiskt och publiknära tilltal. Resultatet understryker att journalistiska roller också är beroende av mediets uttrycksform och dess organisatoriska villkor, snarare än att vara bundna till ett enskilt journalistiskt ideal.

7.2 Diskussion

Våra resultat bekräftar i flera avseenden tidigare forskning om digitala och samtalsbaserade sportjournalistiska format. I linje med Kroon och Eriksson (2019) präglas Fotbollsmorgon av ett mer lättsamt och informellt tilltal, där samtalen rör sig mellan saklig analys och spontana, underhållande sidospår. Programmet arbetar tydligt med personlighet och igenkänning, vilket stödjer bilden av poddformat som mer relationsorienterad än traditionell sportjournalistik.

Samtidigt uppvisar vår studie resultat som nyanserar denna beskrivning. Tidigare forskning har också ofta beskrivit onlinebaserad sportjournalistik som ett “toy department within the toy department” (McEnnis, 2020), där underhållning riskerar att dominera på bekostnad av andra delar såsom granskning. Empirin visar att detta inte riktigt fångar hela bilden. Trots sitt informella tilltal och inslag av underhållning kan Fotbollsmorgon, genom sin direkta tillgång till centrala aktörer, tillfälligt aktivera en mer professionell hållning och anta en watchdog-roll. Detta tyder på att professionalitet inte är frånvarande i formatet, utan snarare situationsbundet aktiveras när omständigheterna gör det möjligt eller nödvändigt.

Vidare visar våra resultat att skillnaderna mellan Sportbladet och Fotbollsmorgon inte enbart rör innehåll utan också de logiker som präglar respektive format. I linje med Strömbäcks (2024) beskrivning av medielogik framträder hur mediernas produktionsvillkor och uttrycksformer sätter ramar för vilket innehåll som blir möjligt. Sportbladets mer textbaserade, redaktionellt organiserade format skapar bättre förutsättningar för traditionell granskning och ett mer formaliserat professionellt uttryck. Fotbollsmorgon följer däremot en mer dialogisk och situationsstyrd logik, där ett växlande mellan att vara underhållande och granskande sker i stunden. Här tillför vår studie ett bidrag genom att visa hur olika format inom sportjournalistik kan präglas av skilda medielogiker och därmed ge upphov till olika former av professionalitet.

Det är samtidigt viktigt att problematisera antagandet att det enbart är formatet som förklarar skillnaderna mellan medierna. Även om våra resultat visar att formatets logik spelar en central roll, kan andra mekanismer bidra till hur professionella journalistiska roller tar form. Redaktionella kulturer, organisatoriska prioriteringar och publikförväntningar kan exempelvis påverka och förklara hur innehåll produceras och hur professionella ideal omsätts i praktiken. En ytterligare aspekt kan vara individuella journalistiska identiteter och erfarenheter, där olika programledare och reportrar kan inta skilda positioner oberoende av formatet. Vi drar därför inga definitiva kausala slutsatser, utan menar att formatet utgör en viktig, men inte ensam, förklaringsfaktor till varför vissa journalistiska roller uttrycks.

7.2.1 Betydelse för journalistiken och samhället

Studien visar att journalistisk professionalitet inte enbart är knuten till traditionella nyhetsformat, utan även kan ta form i mer informella, samtalsbaserade format. Detta innebär att journalistikens demokratiska funktioner, såsom granskning av makten, i ökande grad kan förverkligas även i mediala miljöer som samtidigt präglas av underhållning och personligt tilltal. Snarare än att enbart indikera en deprofessionalisering pekar vår studie på en omförhandling av professionella ideal, där granskning och kritisk hållning kan samexistera med mer lättsamma uttrycksformer.

Ur ett samhällsperspektiv innebär detta att publiken möter sportjournalistik i fler former än tidigare, där gränsen mellan information, granskning och underhållning blir mer flytande. Studien indikerar därmed att sportjournalistikens legitimitet i dagens medielandskap inte enbart vilar på traditionella normer om objektivitet och distans, utan också på andra förmågor som att skapa mening, engagemang och förståelse i nya kommunikativa sammanhang. För den publik som främst tar del av sportjournalistik via lättsammare format, som Fotbollsmorgon, finns det en viss potentiell risk att vissa dimensioner av traditionell granskning, exempelvis ännu djupare analyser eller kritik mot förbund eller system, blir mindre framträdande. Samtidigt kan format likt Fotbollsmorgon erbjuda ett annat sätt för publiken att närma sig journalistiken genom att skapa engagemang, upplevd närhet och en vilja att sätta sig in i frågor och förstå sammanhang.

Innan förslag på vidare forskning ges, är det av vikt att kort nämna begränsningar. Studien baseras på ett avgränsat material från Sportbladet och Fotbollsmorgon under en specifik period, i en tid av sportslig motgång, vilket begränsar möjligheten till generalisering. Analysen utgår från Mellados (2015) teori om journalistiska roller, som främst utvecklats för nyhetsjournalistik, vilket innebär att vissa roller i krönikör och Fotbollsmorgons poddformat har fångats mer indirekt. Slutligen bygger studien på kvalitativ tolkning, vilket innebär att alternativa läsningar och tolkningar av materialet inte helt kan uteslutas.

7.2.2 Förslag på vidare forskning

Studien visar hur journalistiska roller tar sig olika uttryck beroende på format, men öppnar samtidigt för vidare forskning. Framtida studier skulle med fördel kunna inkludera ännu fler journalistiska genrer, såsom sociala medier, livestreams eller andra moderna format, för att ytterligare belysa hur professionalitet förhandlas i dagens sportjournalistik.

Vidare skulle djupare intervjuer med människor från “andra sidan”, det vill säga journalister, redaktörer och personer bakom sportpoddar, vara värdefulla. Föreligger det ett intresse i att vara “professionell” sett till journalistiska ideal, eller handlar det om att vara underhållande, möta publikens krav och på så sätt tjäna pengar.

På tal om publiken, och vad som verkligen saknas när det kommer till detta ämnet, är forskning på publikens konsumtionsvanor och hur sportpoddar likt Fotbollsmorgon uppfattas. I vilket syfte tar man del av programmen eller poddarna, vad har man för förväntningar, och

prioriterar man bort sportsidorna i tidningarna till fördel för poddar. Genom att göra detta kan man fånga både innehållsmässiga skillnader, redaktionella motiv och samtidigt ställa det i relation till publikens uppfattningar om sporttidningar kontra sportpoddar.

Slutligen vore det relevant att undersöka om professionella journalistiska roller tar sig andra uttryck i perioder av sportlig framgång, för att få en djupare förståelse av hur kris och motgång påverkar vilka professionella journalistiska roller som antas.

Referenser

Aftonbladet. (u.å.). *Aftonbladet söker sommarvikarier*.

<https://www.aftonbladet.se/omafotonbladet/a/RGOxja/lediga-jobb-aftonbladet-soker-sommarvikarier>

Antunovic, Dunja. (2025). "I'm Not Really Seeing it as Just a Sports Story": Journalists' Role Conceptions and Boundaries of Sports Coverage. *Journalism Studies*, 1–19.

<https://doi.org/10.1080/1461670X.2025.2601233>

Boyle, Raymond. (2017). Sports Journalism: Changing journalism practice and digital media. *Digital Journalism*, 5(5), 493–495. <https://doi.org/10.1080/21670811.2017.1281603>

Ekström, Mats. & Johansson, Bengt. (red.) (2019). *Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap*. (Tredje upplagan). Lund: Studentlitteratur.

Enbom, Jesper. & Carlsson, Eric. (2024). Sportjournalistik. I: Karlsson, M & Strömbäck, J. (red). *Handbok i journalistikforskning*. 3 uppl. Lund: Studentlitteratur, s. 201–213.

Esaiasson, Peter., Gilljam, Mikael., Oscarsson, Henrik., Towns, Ann., Wängnerud, Lena. (2017). *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. (Femte upplagan). Stockholm: Wolters Kluwer.

Fotbollsmorgon. (u.å.). *Sveriges största talkshow om fotboll*. Hämtad 2025-11-06

<https://fotbollsmorgon.se/>

Grip, Maria. & Ollevik, Johanna. (2024). Årsrapport i ORVESTO 2024. Kantar Sifo.

https://www.kantarsifo.se/sites/default/files/arsrapport_poddindex_och_poddlyssnande_2024.pdf

Hanitzsch, Thomas., Hanusch, Folker., Mellado, Claudia., Anikina, Maria., Berganza, Rosa., Cangoz, Incilay., ... Kee Wang Yuen, Edgar. (2011). MAPPING JOURNALISM CULTURES ACROSS NATIONS: A comparative study of 18 countries. *Journalism Studies*, 12(3), 273–293. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2010.512502>

Jackman, Oded., & Reich, Zvi. (2025). Analyzing the Analysts: Desired Skills of Commentators Based on a Delphi Panel. *Journalism Practice*, 1–20.

<https://doi.org/10.1080/17512786.2025.2465892>

Johansson, Bengt. (2024). Journalistiken, objektiviteten och partiskheten. I M. Karlsson & J. Strömbäck (Red.), *Handbok i journalistikforskning* (s. 187–200). Studentlitteratur.

- Kozman, Claudia., & Liu, Lanfu. (2025). Sports News in Five Arab Countries: A Comparative Study of Journalistic Role Performance Across Platforms and Sources. *Communication and Sport*, 13(3), 511–533. <https://doi.org/10.1177/21674795241231004>
- Kroon, Åsa., & Eriksson, Göran. (2019). The Impact of the Digital Transformation on Sports Journalism Talk Online. *Journalism Practice*, 13(7), 834–852. <https://doi.org/10.1080/17512786.2019.1577695>
- McEnnis, Simon. (2020). Toy department within the toy department? Online sports journalists and professional legitimacy. *Journalism (London, England)*, 21(10), 1415–1431. <https://doi.org/10.1177/1464884918797613>
- Mellado, Claudia., Blanchett, Nicole., Stepińska, Agnieszka., Mothes, Cornelia., Lecheler, Sophie., Blanco-Herrero, David., ... Zhao, Xin. (2023). Does News Platform Matter? Comparing Online Journalistic Role Performance to Newspaper, Radio, and Television. *Digital Journalism*, 12(3), 376–399. <https://doi.org/10.1080/21670811.2023.2191332>
- Mellado, Claudia. (2015). Professional Roles in News Content: Six dimensions of journalistic role performance. *Journalism Studies*, 16(4), 596–614. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2014.922276>
- Patterson, Thomas E., & Donsbach, Wolfgang. (1996). News decisions: Journalists as partisan actors. *Political Communication*, 13(4), 455–468. <https://doi.org/10.1080/10584609.1996.9963131>
- Poddtoppen. (u.å.). *Populäraste poddarna på Itunes inom sport*. Hämtad 2025-17-12 från <https://poddtoppen.se/kategori/sport>
- Resumé. (2015, 22 december). *Så skapades Sportbladet*. <https://www.resume.se/kommunikation/media/sa-skapades-sportbladet/>
- Rowe, David. (2007). Sports journalism: Still the 'toy department' of the news media? *Journalism (London, England)*, 8(4), 385–405. <https://doi.org/10.1177/1464884907078657>
- Spiliopoulos, Panagiotos., Tsigilis, Nikolaos., Matsiola, Maria., Tsapari, Ioanna. (2022). The framing of the national men's basketball team defeats in the EuroBasket Championships (2007–2017) by the Greek press. *Journal of Sports Media*, 17(1), 23–45. <https://doi.org/10.3390/journalmedia3020023>
- Strömbäck, Jesper. (2024). Journalistikens nyhetsurval och nyhetsvärderingar. I M. Karlsson & J. Strömbäck (Red.), *Handbok i journalistikforskning* (s. 171–183). Studentlitteratur.

Svenskfotboll. (2025, 14 oktober) *SvFF avslutar Jon Dahl Tomassons uppdrag*.
<https://www.svenskfotboll.se/nyheter/landslag/2025/10/svff-avslutar-jon-dahl-tomassons-uppdrag/>

SVT. (2025, 10 september). *Landslaget ber om ursäkt efter jättefiaskot: "Vi är besvikna"*. SVT-sporten.
<https://www.svt.se/sport/fotboll/landslaget-ber-om-ursakt-efter-jattefiaskot-vi-ar-besvikna>

SVT. (2025, 24 september). *Jon Dahl Tomassons svar på kritiken mot spelsättet: "Spelarna vill det"*. SVT-sporten.
<https://www.svt.se/sport/fotboll/jon-dahl-tomassons-svar-pa-kritiken-mot-spelsattet-spelarna-vill-det>

Wiik, Jenny., & Nygren, Gunnar. (2024). Journalistik som profession. I M. Karlsson & J. Strömbäck (Red.), *Handbok i journalistikforskning* (s. 63–74). Studentlitteratur.

Bilagor

Bilaga 1 – Analysmaterial utifrån Sportbladet

Måndag 8/9-2025:

1A. *“Det duger inte, Tomasson”*.

<https://www.aftonbladet.se/sportbladet/fotboll/a/93Pp0M/simon-banks-kronika-infor-kosovos-verige-det-duger-inte-tomasson>

2A. *“Sverige förlorade sin värdighet”*.

<https://www.aftonbladet.se/sportbladet/fotboll/a/MnO5pE/simon-bank-sverige-forlorade-sin-vardighet-i-kosovo>

Tisdag 9/9-2025:

3A. *“Landslagets svar om Tomasson efter kvalfiaskot”*.

<https://www.aftonbladet.se/sportbladet/fotboll/a/kwIM99/landslagets-svar-om-jon-dahl-tomasson>

Torsdag 11/9-2025:

4A. *“Killen är dansk – vem är han?”*.

<https://www.aftonbladet.se/sportbladet/a/GypBrm/fotboll-svenska-kandisar-svarar-pa-fraga-om-jon-dahl-tomasson>

5A. *“Det tycker vi är helt oacceptabelt”*.

<https://www.aftonbladet.se/sportbladet/fotboll/a/PpkBWe/kim-kallstrom-ryter-till-efter-bande-rollen-mot-jon-dahl-tomasson>

6A. *“För snälle söte Jesus skull: Läs rummet!!!!”*.

<https://www.aftonbladet.se/sportbladet/fotboll/a/gwgOaB/for-snalle-sote-jesus-skull-las-rummet-bank-om-sverige-kosovo>

Tisdag 14/10-2025:

7A. *“Största misslyckandet någonsin”*.

<https://www.aftonbladet.se/sportbladet/fotboll/a/OoG79k/simon-bank-ingen-sa-emot-jon-dahl-tomasson>

8A. *“Blågult-panelen: ”Den perfekta tränaren att ta över landslaget nu”*.

<https://www.aftonbladet.se/sportbladet/fotboll/a/Av6MGA/blagult-panelen-den-perfekta-tranaren-att-ta-over-landslaget-nu>

9A. “*JDT kan omöjligt leda det här laget en dag till*”.

<https://www.aftonbladet.se/sportbladet/fotboll/a/wg7mR1/simon-bank-jon-dahl-tomasson-kan-omojligt-leda-sverige>

Onsdag 15/10-2025:

10A. “*JDT inte stora problemet – det är spelarna*”.

<https://www.aftonbladet.se/sportbladet/a/a15nGM/tomasson-inte-problemet-det-ar-spelarna-branning-om-jdt-och-landslaget>

11A. “*Tomassons fiasko saknar motstycke*”.

<https://www.aftonbladet.se/sportbladet/fotboll/a/73EOM3/sverige-stod-for-historiskt-fiasko-med-jon-dahl-tomasson>

12A. “*Spelet bakom: Därför sparkades Jon Dahl Tomasson*”.

<https://www.aftonbladet.se/sportbladet/fotboll/a/bmyvb3/darfor-sparkades-jon-dahl-tomasson-spelet-bakom-beslutet>

Torsdag 16/10-2025:

13A. “*Sågar landslagsspelarna: ”Bryr de sig lika mycket?”*”.

<https://www.aftonbladet.se/sportbladet/fotboll/a/5EP5pe/anders-svensson-sagar-spelarna-i-svenska-landslaget>

14A. “*Uppgifter: Graham Potter är huvudspår*”.

<https://www.aftonbladet.se/sportbladet/fotboll/a/JbV0x4/graham-potter-ar-huvudsparet-for-sverige-uppgifter-expressen>

Fredag 17/10-2025:

15A. “*Tidigare stjärnorna pekar ut problemen i Blågult*”.

<https://www.aftonbladet.se/sportbladet/fotboll/a/qP2q0L/ex-landslagsspelarna-det-ar-blagults-stora-problem>

Bilaga 2 – Analysmaterial utifrån Fotbollsmorgon

1B. Måndag 8/9-2025: Landslagstankar med Alexander Axén | Axel direkt från Kebnekaise | Rapport inför Kosovo. <https://www.youtube.com/watch?v=OwXxDCYHDR4&t=5650s>

2B. Tisdag 9/9-2025: SVERIGES HISTORISKA FIASKO | Dags att byta ut Dahl Tomasson? | Hjelmberg om Hellbergs framtid. <https://www.youtube.com/watch?v=OwXxDCYHDR4&t=5650s>

3B. Onsdag 10/9-2025: Så bör landslaget formeras | Sverige hånas i Danmark | Mark Isitt utser klubben med vackrast arena. <https://www.youtube.com/watch?v=0D6YKPAcJOM&t=628s>

4B. Torsdag 11/9-2025: F.d. Djurgårdsstjärnans nya klubb | Blågults öppna brev efter fiaskot | Haalands historiska kväll. https://www.youtube.com/watch?v=3AJQ3ay2w_k

5B. Fredag 12/9-2025: Panelen klär ut sig till deras look-alikes | VSK-profilen om succécomebacken | Allsvenskans Rain Man. <https://www.youtube.com/watch?v=MU7s1Rnxgal&t=1036s>

6B. Måndag 13/10-2025: Fiaskokvalet fortsätter | En halvlek med Alexander Axén | De startar ikväll mot Kosovo. <https://www.youtube.com/watch?v=igqne5mkrbU>

7B. Tisdag 14/10-2025: Historiskt fiasko | Noa Bachner: Jon Dahl Tomasson måste bytas ut | Allbäcks tankar om landslaget. <https://www.youtube.com/watch?v=HPcJ8wJJfA8>

8B. Onsdag 15/10-2025: Simon Åström om tränarjakten | Bank & Brännströms syn på sparkningen av JDT | David Sundin gästar. <https://www.youtube.com/watch?v=tShu1EL1jvw>

9B. Torsdag 16/10-2025: Vem vill Johan Elmander ha som förbundskapten? | Alice Stenlöf gästar | TV-kocken släpper en ny kokbok. <https://www.youtube.com/watch?v=Bgwc16QhRHA&t=6638s>

10B. Fredag 17/10-2025: Är Bartosz Grzelak sugen på comeback? | Exklusiva bilder från seriesegern | Jack Werner gästar. <https://www.youtube.com/watch?v=zO37ycfItBE&t=3922s>